

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România 2011-2012

Climmate

99
Anul 10
februarie -
martie 2017

Director fondator: Ion Iancu Vale
Director editor:
prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca
Director imagine:
dr. George Bârligeanu-Vulcana

literare

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

„Primăvara” de Botticelli

Climare literare

Semnează în acest număr

Nichita Stănescu/ Poeme	p. 3
Dragoș Nicolescu/ Umanismul un program infinit	p. 4
George Roca/ Convorbire cu Roni Căciularu	p. 6
Georgeta Resteman/ Poemele iubirii	p. 10
Al Florin Țene/ Istoria literaturii comparate	p. 11
Elena Buică/ Puterea magică a gândului	p. 12
Magdalena Albu/Libertatea știrbă de expresie	p. 13
Harry Ross/ Gânduri rebele	p. 15
Carmen Popescu/ Poeme	p. 16
Cristina Oprea/ Creația pictorului Catul Bogdan	p. 17
Paul Leibovici/ Mai multe despre Mărțișor	p. 18
Mihaela Loredana Mușetescu/ În doze mici	p. 19
Mihai Eminescu și Regina Elisabeta/	p. 20
Octavian Lupu/ Urme de pași scrâșnite	p. 21
Vasilica Grigoraș/ Universul tainic	p. 23
Din zicerile lui Petre Țuțea/	p. 24
Ștefan Lucian Mureșanu/Amnarul și amarul gânditorului	p. 25
Irina Lucia Mihalca/Poeme	p. 28
George Petrovai/ De ce e Biblia o carte nepereche	p. 29
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului	p. 30
Festivalul Internațional de Literatură „Mihai Eminescu”	p. 31
Ion Teodor Palade/ Extract de umbră	p. 33
Traian Vasilcău/ Un braț de lirice	p. 34
Răzvan Dinu/ Brâncuși vizionarul	p. 35
Dorel Schor/ Cărți, pictori, scriitori	p. 36
Alexandru Stănciulescu/ Viața sufletului de Dincolo	p. 37
Gabriel Enache/ Un altfel de interviu	p. 38
Domnica Vărzaru/ Femeia	p. 39

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI
RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTLR022)

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev, Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.
Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: *Ion Iancu Vale*

Redactor șef-adjunct: *prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca*
Colegiul redacțional: *dr. George Bârligeanu, Grigore Grigore, Ion Teodor Palade, Romulus Gandy Georgescu, George Ioan Canache, Florea Turiac, Gabriel Mihalache*

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Eugen Axinte, Iulia Barcaroiu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, Eugen Evu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Maximca Grasu, Mirel Horodi, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, Emil Persa, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Delia Stăniloiu, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X
Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni
Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu

POEME

Cea mai scumpă de pe lume

Spune-mi care mamă-anume
cea mai scumpă e pe lume?
Puii toți au zis de păsări,
zarzării au zis de zarzări,
peștișorii de peștoaică,
ursuleții de ursoaică,
șerpișorii de șerpoaică,
tigrișorii de tigroaică,
mânji toți au zis de iepe,
firul cepii-a zis de cepe,
nucii toți au zis de nucă,
cucii toți au zis de cucă,
toți pisoii, de piscică,
iară eu, de-a mea mămică.
Orice mamă e anume
cea mai scumpă de pe lume!

Ce bine că ești

E o întâmplare a ființei mele
și atunci fericirea dinlăuntrul meu
e mai puternică decât mine, decât oasele mele,
pe care mi le scrâșnești într-o îmbrățișare
mereu dureroasă, minunată mereu.

Să stăm de vorba, să vorbim, să spunem
lungi, sticloase, ca niște dălți ce despart
fluvialul rece în delta fierbinte,
ziua de noapte, bazaltul de bazalt.

Du-mă, fericire, în sus, și izbește-mi
tâmpla de stele, până când
lumea mea prelungă și în nesfârșire
se face coloană sau altceva
mult mai înalt și mult mai curând.

Ce bine că ești, ce mirare că sunt!
Două cântece diferite, lovindu-se
amestecându-se,
două culori ce nu s-au văzut niciodată,
una foarte de jos, întoarsă spre pământ,
una foarte de sus, aproape ruptă
în înfrigurată, neasemuita luptă
a minunii că ești, a-ntâmplării că sunt.

Cârciuma veche

Bere neagră și grețoasă și ghețoasă
și mai jos tavanul tras de fum
și podeaua mesii, foarte joasă,
și-un alaltaieri fiind acum.

Din departe se aude dingul
al statuilor ieșind din ceas,
ciolănoasele olane, zincul
care peste case au rămas.

Beau cu ghiort și-aud vorbire,
bera neagră-mi curge peste barbă.
Trupul tău iubitul-n oștire,
de atita vreme este iarbă.

cal aș vrea să fiu, centaur, inorog,
să m-aplec pe tine flasc,
la un zeu al morții când mă rog
și în timpul rugăciunii, când te pasc.

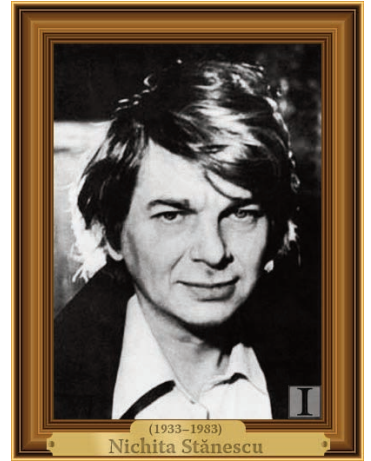
Ce vis ciudat mă străbătu azi noapte...

Ce vis ciudat mă străbătu azi noapte...
...Ardea spitalul cu bolnavi cu tot
și flăcările sfârâiau în cămuri
râs alb, cutremurat, de savaot.

Ce râs, ce râs mă străbătu azi noapte...,
ce râs de ziduri prăbușite
strivind sub ele urlete, clipite
și razele căzute ale lunii...

și luna...cum mai fulguia azi noapte
pe străzile pierdute-adânc în vis...
și cum mai fulguia pe cămuri arse
desfrâu de flăcări și de vis ucis.

Ce flăcări prăvăleau azi noapte
râs fremătat și alb și savaot...
Ardeau, ardeau puroaiile azi noapte,
ardea spitalul, cu bolnavi cu tot

Către fântânar

Nu săpa prea adânc, îți zic,
nu săpa prea adânc, nu săpa
că o să dai de cer
că o să dai de cer
de alt cer, de alte stele, îți zic
de alt cer, de alte stele
Și acolo, între ele, de alt pământ.

Greșirea cerului

Zburau vulturii întorși pe spate
și cu gheara întoarsă în sus
ca pe niște miei să fure,
steaua cu lumina ondulată;

Ca pe niște miei să fure de sus
lumina ochilor mei.

Zburau vulturii întorși
și pe spate prin cer
spinările lor coborâseră jos
și se ștergeau de sternul meu.

Cel le era trupul meu de carne,
pământul le era lumina aceea
de sus a ochilor mei

„UMANISMUL, UN PROGRAM INFINIT” DE LA FILOZOFIA CULTURII LA CRIZA SUPRAVIEȚUIRII

Dragoș NICULESCU

Dragoș Niculescu

Tudor Vianu și criza modernă a culturii.

O judecată asupra filozofiei culturii în punctul temporal al prezentului, al contemporaneității, nu poate fi un simplu act teoretic întreprins de un gânditor aflat într-o atmosferă calmă, pașnică, de confort intelectual, într-un ambient în care acesta, simțind nevoia de a mai produce ceva, de a-și mai încerca și exersa mintea și scrisul, intră aristocratic în transa dulce a unei creații convenționale. Un astfel de demers trebuie să fie unul de dramatism extrem, căci gânditorul este el însuși subiect al propriei analize, trăitor, sau mai bine spus supraviețuitor dramatic al unui moment de criză atât de acut, încât apare ca un capăt de drum, ca etapă ultimă a unui lanț de crize ale culturii și umanității, în care natura umană este atât de înstrăinată, de însingurată, de dezorientată, de confuză și neputincioasă în raporturile ei cu sine și cu alții, încât pe drept cuvânt se așteaptă ori mântuirea, ori definitivă damnare, ori dispariția, extincția civilizațională globală. O altă etapă a

civilizației, a culturii, și deci și a filozofiei culturii, ori va fi una a salvării, printr-o reformă energetică globală și profundă la nivel spiritual și sufletesc, a resurecției ființei și civilizației umane prin forța dată de un impuls energetic transcendent, divin, ori nu va fi deloc. Criza culturii înseamnă criza umanității, deci filozofia culturii, ca metadisciplină, ca aplicare a unei viziuni și interpretări filozofice asupra studiului mersului și evoluției culturii, nu își poate exprima punctul de vedere decât prin gânditori care, implicați vital în propria lor partitură dramatică, se află ei înșiși în criză. De aceea, un studiu calm, neutru, strict teoretic asupra acestui subiect major este exclus. Implicația existențială este în acest caz atât de puternică, vectorul de foc al suferinței arde în aceeași măsură tainic și mocnit, dar și exploziv și terminal, sinucigaș individul și întreaga lui colectivitate terestră, încât direcția lui trebuie să ajungă cât mai curând la un liman. Și acela va fi dat să fie un liman al schimbării, al salvării, al continuării vieții și condiției umane într-o altă formă, într-o altă dimensiune. Se impune deci astăzi cu stringență diferența operațională între criza culturii moderne și criza contemporaneității, criza prezentului ultim, dacă ne putem exprima astfel (dificil a spune „prezent ultim”, prezentul fiind deja trecut, neexistând de fapt un prezent stabil, propriu-zis), poate mai corect numită criză a actualului. Și pentru a

ajunge la actual, trebuie să începem cu trecutul: actualei crize majore prin care trece cultura mondială și umanitatea trebuie pe scurt să-i precizăm componentele sistemice, puse în evidență și analizate din diferite perspective de filozofii moderni ai culturii, pentru a ajunge la evidențierea determinantelor și diformităților sale patologice din prezent.

Tudor Vianu și „programul infinit” al umanismului.

În acest sens, Tudor Vianu rămâne un nume de referință. Desigur, alături de el au fost și alții, precum Lucian Blaga și Mihai Ralea, dar Tudor Vianu poate fi numit fără greșală și frică de radicalitatea preciziei, întemeietor al domeniului filozofiei culturii în România. El a fost chemat să inițieze la noi acest domeniu, de care gânditorii europeni deja se îngrijeau, din zona esteticii, a axiologiei, și de acolo a venit cu sclipitoare inteligență, vastă erudiție și totală dăruire, și cu această formație și credință și-a asumat și îndeplinit rolul: teoria valorilor este baza filozofiei culturii la Vianu – „cultura este creație de valori” –, iar filozofia culturii este, înainte de toate, o filozofie a operei de cultură, așa cum estetica este o filozofie a operei de artă. Nu ne propunem o reluare și analiză a ideilor care întrupează opera sa de filozofie a culturii, nu acesta este scopul studiului nostru, ci selectarea din

opera sa strălucită, cu atâta nesaț audiată, citită și studiată de publicul larg, a acelor teme și idei utile analizei subiectului reprezentat de criza culturii actuale, văzută de noi sub explicația unui devastator asalt al factorului civilizațional asupra factorului cultural, executând deci prin aceasta disocierea epistemică a celor două noțiuni cu statut atât de discutat (diferențiere, întrepătrundere, similitudine sau identificare) de filozofii istoriei și ai culturii: cultura și civilizația. Nu este nici vorba de o încercare de aducere a lui Vianu în prezent printr-o tentativă de adecvare forțată a ideilor și conceptelor sale la necesitatea unor utilități actuale, care aparțin totuși unui alt moment cronologic și istoric, marcat de o configurație distinctă, de un determinism propriu, cu stringențe, presiuni, tensiuni și necesități de altă natură, de alt nivel. Ci de utilizarea unei părți a fondului său teoretic privitor la morfologia și fiziologia culturii, surprinsă, de asemenea, într-un moment de criză, la analiza unui alt moment de criză, mult mai puternic, al aceleiași culturi; moment de criză decisiv, după depășirea căruia se va vorbi despre începutul unui cu totul alt stadiu al spiritualității umane, despre nașterea unui nou spirit în cultura și civilizația umană.

Modificat în spirit, în capacitatea imanentă de conștientizare de sine și a universului înconjurător, stăpân pe o putere pe care nu o avea, văzând totul cu un ochi mai mult, eliberat de tracțiunile opuse sfâșietoare ale unor condiții ontologice potrivnice naturii lui adevărate, pe care din eroare a ajuns să le experimenteze în mod dramatic și tragic, omul începe să scrie o altă istorie în cosmos. Potențarea stării ontologice a

lucrurilor, fractura și cotitura deterministă va fi diferită de stadiul istoric al analizelor conceptuale ale lui Vianu și chiar de structura naturii sale teoretice, a tipului de viziune a sa asupra lucrurilor, prin esențiala diferență a factorului transcendent: umanitatea își va resimți conștiința și va resimți valoarea ca sprijinite și reeduate de puterea transcendentă. Simpla „valoare” a lui Vianu va deveni, poate mai mult ca oricând, valoare transcendentă, valoare sacră. Uriașa schimbare și reasezare valorică va asculta de semnul și puterea milostivă a Dumnezeuirii. Sacrul va impune o nouă deschidere a credinței și, prin aceasta, o altă capacitate de privire a omului în adâncul ființei sale, în adâncimea modelată a conștiinței proprii. Valoarea deci, va fi valoarea sacră, sau o valoare sacră, diferită de valoarea lui

Vianu, care, deși ocupă în viziunea lui planul transcendent, nu simte în mod categoric fiorul transcendent și nu recunoaște categoric natura sa fundamental transcendentă. În gândirea lui Vianu, lipsit de o conștiință religioasă în sens tare, noțiunea de transcendență nu are un rol semnificativ, planul său fiind ocupat de valoare, o valoare însă prea laică, prea secularizată de estetic pentru a avea puterea reformei necesară omului acum. Valoare, activism, voință culturală, act cultural obiectiv, act cultural subiectiv, refacerea idealului clasic, operă (așezată pe activism, clasicism, umanism, raționalism) – iată stâlpii pe care Vianu ridică edificiul de filozofie a culturii și de estetică totodată, interferența acestor două discipline nedispărând complet niciodată (dovadă stând lucrarea „Tezele unei filozofii a operei”).

Poate că cea mai importantă idee a sa, rămasă însă la nivel de sugestie, sau poate și de intenție, este aceea de a aborda filozofia culturii ca pe o antropologie filozofică, aceasta fiind, pentru gândirea timpului, problema cea mai urgentă. În „Idealul clasic al omului” sau în „Transformările ideii de om” (1942) Vianu pledează pentru clasicism ca „noțiune normativă a omului” și ca tip peren de cultură, care se însoțește cu umanismul. Umanismul, scrie aici Vianu, consideră pe om ca pe un „scop”, nu ca pe un mijloc, programul lui fiind „dezvoltarea tuturor posibilităților morale închise în natura omenească”; punct încă îndepărtat în timp, dar singurul care trebuie să orienteze efortul omului îndreptat spre sine însuși. „Pentru om, umanismul este un program infinit” – cu această propoziție își încheie Vianu studiul, pornit din convingerea că „problema omului, a naturii și a menirii sale, se impune astăzi cu atâta putere, încât socotim că nu va fi judecată inutilă încercarea de a lămuri în trecutul reflecției omului asupra lui însuși câteva din marile ei linii istorice și unele din acelea pe care tocmai nevoile epocii actuale ne cer a le desfășura mai departe”. După Vianu, refacerea idealului clasic era așadar necesară pentru ieșirea din „criza morală pe care o străbatem” și pentru a constitui totodată o soluție pentru criza generală a culturii: „cine dorește menținerea bunurilor mai de seamă ale acestei culturi trebuie să-și pună întrebarea dacă restaurarea idealului clasic al omului nu este unul din mijloacele înlăturării unor amenințări care se îndreaptă spre noi din atâtea direcții”.

(Va urma)

CONVORBIRE CU SCRITORUL ȘI PUBLICISTUL RONI CĂCIULARU

„Sunt bogat, căci am un brad și tot ce cred că mai trebuie!”

George ROCA

(Continuare din numărul trecut)

George ROCA:

George ROCA: Am citit într-un e-mail despre Pinteza și „concursul de viteză” din „dulșele” Târg al Bacăului! Ia povestește-ne(ne)!

Roni CĂCIULARU: Ha, ha! Concursuri de viteză... pe două „roate”! N-ai uitat! OK!...

În plin centru al orașului nostru, tararam mare! Anunțuri, organizare, lume adunată pe margini de trotuar. Duminică dimineața. Toată circulația rutieră – oprită. Cel mai grozav – teribilul motociclist - Pinteza! Peste ani, și fiul său, Țuțu Pinteza, participă și el, concurându-i pe toți, inclusiv pe tacă-său. Pinteza-tatăl era acum călare pe o formidabilă motocicletă Jawa. Și tot acolo, alergau încă vreo 5-6 „fanatici ai motorului cu două roate”. Luptă strânsă, goană nebună. Distanța dintre viață și moarte se micșorează clipă de clipă, metru după kilometru! Pinteza cel Mare se detașează. Viteza e uluitoare. Emoția „târgului” stă să ne sufoce. Euforie, teamă, ambiții! Pârâitul motoarelor e din nou în dreptul nostru. Tensiunea întrecerii e la maximum; încordarea publicului a spart monotonia existențială, banală, așezată, din cursul săptămânii. În dreptul sălii de spectacole, denumită - vezi Doamne! - „Forum” (în partea din spate era Pompieria orașului) motocicliștii, micșorând cât se poate de puțin viteza, iau un viraj periculos. Lume multă, pe trotuar, tocmai aici. „Arta” e să nu încetinesți, în astfel de locuri curbate, dar să-ți menții echilibrul. Pinteza e în

frunte. Detașat! Viteză nebună! Jawa pârâie asurzitor. Fum. Pinteza Vite(a)zoman(ul) tot primul. Publicul, tensionat, pe trotuar, e numai ochi. Motocicleta argintie (combinată cu roșu de vișină) se izbește de bordura trotuarului. Oamenii sar în lături. Motocicleta este proiectată în sus, cu zgomot de bufnitură, asociat cu mitraliatul ei acum distorsionat. Plonjare peste mulțimea adunată ca la paradă. Pinteza zboară „vitează” fără motocicletă, este proiectat peste gardul de fier verde, de la Maternitate. Intră direct cu casca și capul, prin gazeta de stradă (din lemn cu geam) până pe iarba din curte. Minune!!! Pinteza n-a pățit absolut nimic! Și nimeni din publicul adunat acolo n-a fost măcar atins!

Mai participau, la astfel de concursuri și alți motocicliști de forță, precum Dines, Pătrățel, Herșcovici. Motocicletele, pe două roți sau cu ataș, înflăcărau privirile noastre, ale puștilor, ca și ale celor de tot felul de vârste. Nu mai vorbim de strălucirea din ochii domnișoarelor și ale unora dintre doamne! Jocul dintre viață și moarte, tensiunea, senzaționalul erau, în acele timpuri, binevenite, necesare. Oamenii mai uitau de greutate și nevoi. Se mai putea vorbi și de altceva! De ceva permis. Se putea vorbi liber, ca la fotbal, ca la orice sport.

George ROCA: Strălucirea din ochii domnișoarelor...!? Ia povestește cum a fost cu fetele din centrul Bacăului, de care erai îndrăgostit pentru că aveau „rotunjimi” ce miroseau a parizer!?

Roni CĂCIULARU: Amintiri, amintiri... Mă aflu, din nou, „pi centru”, la Bacău... Revăd pe sub pleoape Teatrul și fostul cinema „Mărăști”, „Alimentara” cu program non-stop, vânzătoarele drăguțe, la care, încă de pe când eram prin clasa întâia, mă uitam cu drag și cu chemare. Lucru pe care-l simțiseră, pe semne, și ele. Pe la ore fără lume, se strâneau să ciorovăiască. Uneori mă nimeream printre ele, în timp ce unul din părinți cumpăra câte ceva. Eram și eu acolo, cu toată timiditatea mea incurabilă. Vorbeam, glumeam, mă-ntrebam câte unele (probabil că le eram simpatic, sau n-aveau ce face, la o oră goală de lume!) ce mai fac, cum e la școală, ce prieteni am, ce mă distrează mai mult prin oraș... La un moment dat, una mă-ntrebă: „Pe care din noi, dintre fetele de-aici, o iubești tu cel mai mult?” ...Ce-ntrebare! Cum să răspunzi la așa ceva în gura mare! Mie tare-mi plăcea de Paula, cea cu obraji roșii și rotunjimi ce miroseau a mezaluri!!! A parizer și a șuncă... Ei, da! Paula care zâmbea și din ochi spunea cele mai frumoase vorbe... Mă codesc, desigur. O altă fată cu halat alb de vânzătoare, blondă și bine dispusă și ea, vine în ajutorul meu, văzând că mi-i jenă să răspund: „Uite, ai aici hârtie și creion, nu

trebuie să spui, scrie un nume (le cunoșteam pe toate, căci toate erau ispititoare și istețe!). Mă dau mai deoparte și scriu numele celei dragi mie, sincer și emoționat. Numai că, în grabă, nefiind deloc scriitor, am „mâncat” o literă: „a”. Vă dați seama că Paula fără un „a” nu mai e Paula! Se-adună toate, citesc, șușotesc și râd, râd de nu mai pot, în timp ce eu transpirat nu înțeleg nimic. Până când Paula însăși îmi arată cum se scrie numele ei, adică cu toate literele. Dar ea a înțeles, totuși, ce-a înțeles, și mi-a zâmbit cald și m-a strâns lângă șoldurile ei. Parfumul de mezeleri și de lactate devenise poezie...

George ROCA: Excelent, dragă Roni!... Îmi place să te provoc! Așa că te-aș ruga să continui cu o altă povestire!

Roni CĂCIULARU: Când eram copil îmi plăceau la nebunie filmele! Părinții mă duceau deseori la cinematograful. Apoi, m-am dus singur, sau cu câte o fetișcană...

Cinematografele Bacăului. Puncte de reper, locuri de întâlnire, săli cu bucurii de mai multe feluri. Cinema „Lux” (apoi s-a chemat „Timpuri noi”, apoi „Tineretului”, apoi nimic, căci a dispărut, ca atâtea alte clădiri, cu viața și amintirile și tainele lor)... În fața la „Lux” era „Bătaia peștelui”. Aici stăteau, la „agățat” băieții mai mari decât mine; pe-aici treceau domnișoarele care de mult nu mai aveau de-a face cu aerele de fete mari. Țigări, semințe de bostan sau floarea soarelui, coji pe jos, glume aruncate-n vânt, ca și cojile semințelor, ocheade, scuișături demonstrative pe asfalt, „frizuri cu briantină” (mi se pare a la „Sergiu Malagamba”), pantofi cu talpă de crep... Și tot în centru – cinema „Fantasio” (apoi, și acesta - cu o nouă denumire: „Flamura Roșie”). Și mai era și cinema „Forum”, care era mai în centrul centrului, într-o clădire nouă, mai pe lângă Prefectură (și aici, la acest cinematograful, vine tot o schimbare a numelui – „Muncitorul”. Culturicii lucrau în stil proletcultist, dictat de sus, dinspre răsărit. Dar ce știam eu, atunci?! Și ce-mi păsa mie că se numește așa sau așa. Importante erau filmele bune, ca și, mai târziu, întinericul sălii de proiecție, dar, uneori, poate și bara de la „Bătaia peștelui”, cu toate că nu eram pescar...!).

Duminică dimineața, la „Timpuri Noi” - conferințe, recenzii, proiecții de filme documentare. În cursul săptămânii, la spectacolele de la ora 15, publicul spectator, rar, risipit, doar câteva perechi prin sala de proiecție, era format, mai ales, din soldați și servitoare. Mai erau destule servitoare, ca o „rămășiță, a vechiului regim”. Întineric. Invariabil, se dădea mai întâi, jurnalul de actualități. Apoi – filmul! Ecranul luminos, plin de fapte, de întâmplări... Totuși, nimeni din cei prezenți atunci, nu vedea nimic. În sală – alte scene invizibile. Mult mai palpitate, mai cu miez. Biletul merita toți banii. Și totuși, erau și filme bune, care nouă, puștilor, ne plăceau. Îmi vin în minte „Tex” și „Zoro”, și-un film cu calul Buian, apoi „Zboară cocorii” (cu Tatiana Samoilova și Aleksei Batalov), „Povestea unui om adevărat” (erou, parcă, un anume Mereseev), „Poveste de dragoste”...; și mai erau „Stan și Bran”, „Pat și Patașon”, iar într-o etapă ulterioară „Alo ați greșit numărul”, „Directorul nostru”, „O noapte furtunoasă”,

„D-ale carnavalului”... Filmele și vârstele noastre. Scenariul personal, întrețesut cu scenariile ecranelor. Paralele fără infinit...

George ROCA: Bacău oraș frumos! Am fost... dar nu am întâlnit niciun nebun! Oare unde au dispărut nebunii tăi din acea povestire pe care mi-ai adus-o în fața ochilor într-un e-mail recent...?

Roni CĂCIULARU: George, mă provoci! Pe lângă că îmi răscolești amintirile, vrei să lungim acest interviu peste măsură! Cine-l mai publică așa de lung...

George ROCA: Nu-ți face probleme! Are balta pește. Adică internetul... Are spațiu nelimitat! Principalul este să placă (interviul!). Îl putem numi „neconvențional” și nu ne mai acuză nimeni! Iar tu ești un povestitor de anvergură... așa că dă-i drumul cu „Povestea nebunilor din Bacău”!

Roni CĂCIULARU: Bine, tu ai zis-o, tu ai cerut-o, tu îți asumi responsabilitatea față de criticile cititorilor! Așadar, „Nebunii orașului”!

Un element specific, de culoare locală, erau, într-adevăr unii nebuni ai orașului. Figuri de neuitat. Drame - în fond! Comice drame de Bacău. Comice pentru unii, din păcate nu puțini. Biducă, de exemplu. Nimic aparte, decât că era ca un butoi. Cântărea vreo 200 de kile. Încolo, om cumsecade. Nu era nebun la cap! Lucra la Baia comunală. Lumea nu-i râdea în față. Era mult prea gras, era și dizgrațios. Inspira milă, compătimire... Totuși stârnea zâmbete și derăderea copiilor, care-l maimuțureau ridicol și nejustificat. Când vor să fie răi, copiii știu să fie măștri. Biducă nu reacționa. Îi ducea greutatea și greutatea, destinul și tristețea în tăcere și, așa spune, în relativa lui hârnicie.

Iat-o însă și pe Nebuna Albă. Părăsită la nuntă și rămasă, de-atunci, cu-n turban alb, făcut – ziceau unii – din rochia de mireasă. Tot timpul, cu el pe cap! Mirele i-ar fi dispărut în timpul nunții, nu se știe unde, nu se știe cum. Poate cu o alta, mai frumoasă, mai focoasă, poate cu cea mai bună prietenă a ei... Sau, mai știi, poate prin codrii cu niște „partizani” – de-un fel sau de altul, ori poate a fost ucis de vre-un rival în dragoste sau afaceri mai puțin știute... Cine știe?! Circulau tot felul de ipoteze,

dar ea tăcea și-și plimba prin oraș rochia de mireasă, de pe capul cu păr înălbit. Fața-i era brăzdată de lacrimi neplânse. Avea un zâmbet arestat, nicicând eliberat și chipul parcă sculptat, fără pricepere, în ceară...

Un deliciu pitoresc era (pentru unii dintre noi, copiii) și unsurosul Dop. Așa-l chemau oamenii, asta era porecla lui, și nimeni nu-l știa altfel decât de Dop. Țsta figură! Scotea sunete speciale pe la subsoară. Punea mâna dreaptă la încheietură, sub brațul stâng, și-și mișca mâna liberă, precum o aripă de pasăre, insuflând aerul din subsoară și emițând astfel niște sunete asemănătoare unui fel de râgâială. Zâmbetul lui de nebun slinos și fericit, care se împletea cu sunetul de sub braț și fluieratul lui melodic, scos prin strunga dinților galbeni, erau, după cum citeai pe fața lui, rezultatul iscusinței și al unei mari victorii față de sine. Și era acolo și-o bucurie aparte împărtășită cu noi, prichindeii străzii, publicul său admirator, căci devenise vedeta noastră, autor și interpret virtuos de cântece, emise din subsoara lui aproape fermecată. Era ceva grotesc și ceva sublim în fericirea aceea a lui... Copiii stăteau roată în prejma lui Dop, mai bine zis în semicerc, căci el se așeza pe câte-o firmă de tablă vopsită colorat (pe post de reclamă), la baza geamului-vitrină al vreunui magazin sau atelier, de prin centrul Bacăului. Cu picioarele descălțate și murdare (nu cred c-au fost vreodată și încălțate) bătea toba în tabla fierbinte de dogoarea soarelui de vară, la ora amiezei, acompaniindu-se și-n acest fel. Era un adevărat premergător al omului orchestră. Concertul lui de prânz era inimitabil. Sudoarea-i curgea de pe frunte peste trupul bronzat, el fiind dezgolit până la brâu. Nimeni nu era mai fericit ca el. Și acesta era și prânzul său, pe care îl „sărea”, fără ca măcar să-și dea seama. Se obișnuise... Cânta mereu, dar noi nu aveam idee că omul cânta a pagubă...

Nebunii orașului. Fascinația mea de copil. Cred că pe-atunci îi priveam altfel. Dar îi priveam insistent, mă obsedau, îi urmăream... Un altul era Domnul Severin. Mergea tăcut, întotdeauna la margine de trotuar, lângă bordură. Chip ca de pitecantrop, așa cum văzusem pitecantropul în manualul meu școlar, căciulă țuguiață tot timpul, vara și iarna. Trecea prin centru, cu pas măsurat, avea un zâmbet trist și-absent și-un mers spre niciunde. Bolborosea încet cuvinte ce-abia ieșeau de sub căciula maro, mâncată de molii, de timp, de uitare. Sub această căciulă, credeam eu atunci - fierbea calm și constant o lume numai a lui sau poate nici măcar a lui. Fața bărbierită, stilizată parcă, cu zâmbet pierdut și neregăsit. Fantomatec. Nu-și zâmbea sieși, nu zâmbea nimănui. Cu atât mai puțin destinului său. Unde locuia? Ce mânca? Ce făcea când nu mergea prin „centru”, numai Dumnezeu știa...

„Herș, Herș” – o imagine teribilă, a cărei amintire donqijotescă mă urmărește încă și azi... Uscățiv, slab, nu înalt - nu scund, îmbrăcat destul de aproape de normal. Tip energetic, dinamic, exploziv. Comportare firească, până când... Ei, aici e-aici. Își pierdeă cumpătul într-o clipă, la auzul a numai două cuvinte. Doar două cuvinte! De fapt era unul singur, repetat. Fața lui era de obicei roșie, lucioasă, cu vinișoare mici, vizibile, ca de bețiv (deși nu l-am văzut beat niciodată). Baston fără trebuință, doar ca notă de eleganță, deși nu părea deloc preocupat de așa

ceva. Era grăbit, mereu grăbit! „A, ce mai faci Hermanică? Ce se mai aude? Cum e cu chestia, cu trestia, dar cu una, cu alta? Bine? Mă bucur, Hermanică. Să-auzim de bine, „la revedere!”... Discuție amicală, convențională, cum e între doi vechi cunoscuți. Dar după doar câțiva pași, același interlocutor amabil, în plin centrul orașului striga, fără să se-ntoarcă, cu o voce pițigăiată, spre a nu fi recunoscut: „Herș, Herș!”... „Dubleta” îl scotea din minți pe Hermanică. Se răsuca pe loc. Devenea și mai roșu la față. Bastonul se ridica amenințător. Privea cu ochii mari și tulburi în direcția de unde venise „invectiva”. Căuta făptașul. Nu-l găsea. Striga. Îndruga cuvinte înțelese doar de el. Făcea spume la gură. Ochii i se holbau mai mult. Gesticula cu bastonul. Vroia să lovească cu el, dar nu avea pe cine. Îl rotea amenințător deasupra capului. Conflictul lui era cu toată strada, din lipsa unui adresant concret. „Interlocutorul” său (lichea mărginită de provincie) întorcea capul, privind uimit spre cel care era foc și pară. Se mai depărta cu-n pas, doi, și-apoi, din nou, tot el, tot cu spatele: „Herș, Herș!”... Și scena se repetă. La mascaradă se asociau și alți golani ai străzii – golani îmbrăcați elegant, ba chiar pedanți: „Herș-Herș!” - „Herș-Herș!”... Bastonul, fața roșie, cuvinte de ocară. Strada se transforma într-un cor nedirijat, care repeta pe diferite voci „Herș-Herș!” „Coriști!” - deopotrivă, evrei și români! Văzduhul primea înțepături sonore, caraghioase, din toate direcțiile. Și-n acest decor domnul Herș, Hermanică, Herman în vârteja bastonul ridicat de-asupra capului. Nu era călare, lipseau și morile de vânt, dar el se lupta cu toți. Pentru două cuvinte. Două cuvinte care n-ar fi trebuit spuse! Scandalul era în toi, distracția era în toi; panarama străzii, veselia străzii, tristețea străzii!

George ROCA: Încă o povestire și gata... Spune-ne cum era cu „scriitorii de la poștă”!

Roni CĂCIULARU: Ești incorijibil... Dar ți-o spun că-mi ești simpatic și fără a face pe niznaiul, declar cu mâna pe inimă că amintirile îmi fac bine!

Poșta Centrală. Acum, pe locul respectiv e un bloc mare de locuințe. Revin însă la Poșta aceea de altă dată, care era un fel de punct de reper pentru băcăuani. Era acolo, în incinta ei, o lume! O anumită lume, care contribuia, fără să știe, la culoarea locală a aceluia Bacău, din aceea vreme. În interior, deci - lume multă, ghișee, dar și niște personaje speciale, „scriitorii de petiții”, care scriau în formă corectă, în locul neștiutorilor (destui), scriau citeț și frumos, câte o cerere, o adresă pe plic, puneau timbru cât trebuia, nici mai mult, nici mai puțin.

Treaba avea dichisul ei. „Scriitorul” lua loc la masa de lemn din stejar din hol, își puneă tacticos ochelarii cu ramă neagră pe nas, aranja frumos o coală de hârtie pe care o cumpăra de la ghișeu, te întreba încă o dată ce și cum, traducea cu glas tare ce-ai spus, potrivit cuvintele după cum se pricepea, în limba administrativ-funcționarească care, vezi dumneata, nu-i tot una cu ce crezi că e... „Ei, așa mai merge”, zicea scriitorul, și lua condeiul de pe masa publică, îl înmuia în călimara publică, verifica penița pe-o hârtie de probă, și-ncepea să scrie. Tacticos, fără grabă, așternut și bine gândit. Că ziua-

i lungă. Scria încet, atent și caligrafic, cu mici înflorituri de literă. Te-ntreba, după o scurtă pauză, în continuare, ce vrei să mai spui, te corecta, exprimând și în felul său ce vrei tu cu adevărat să comunici, scria din nou, și tot așa până la „Cu onor și considerație”, sau, în imediat următoarea etapă istorică, „Luptăm pentru pace!” (deși nu eram, noi, cetățenii, mai mari și mai mici, nu eram în război cu nimeni!).

Pesimiștii evrei, cu „humorul” specific, spuneau între ei, vizând politica mare a omenirii și neastâmpărul orgoliilor, mereu evident la conducătorii de state: „O să fie așa o luptă pentru pace, că n-o să se vadă om cu om!”... Dar, slavă Domnului, era pace, un anume fel de liniște, însoțită totuși și de o aprigă luptă, „lupta de clasă”! De aia se-ncheiau petițiile și cu: „Trăiască dictatura proletariatului”! Deci, luptam pentru pace, dictatura proletariatului lupta cu toți, chiar și cu proletarii. În felul ei! Era o lume paradoxală, oamenii o acceptau neavând încotro, dar își vedeau de viața lor, care cum puteau. Totuși, războiul mare era dat la spate. Iar „scriitorii” de cereri și reclamații, încheiau jalbele cu automatismele vremii... După fiecare aliniat, scriitorul pune o sugativă, mai mult decât uzată și cu multe litere de cerneală absorbite în ea, de la alte scrieri: peste scrisul său atent, personajul cu condeiul, scriitorul, cel ce înlăturase pedant musca moartă, înțepată de peniță în călimara publică, recitea cu seriozitate foaia dusă în dreptul ochelarilor săi de vedere, ținând capul înclinat și, în final, arătându-se foarte satisfăcut. Un plic, un timbru lins cu limba și-un pumn serios peste el. Gata! Și umfla polul!

George ROCA: Superbe amintiri, minunate povestiri! Ce-mi poți spune despre „ziaristica” ta?

Roni CĂCIULARU: Mai nimic, din câte aș putea. Ar fi multe de spus. Ar încăpea, câte le-am cunoscut și trăit, cel puțin într-o carte. Dar acum, spre a nu-i plictisi prea mult pe cei ce ne citesc, am să-ți relatez vreo două mici amintiri cam ne semnificative, dar care pot contura eventual câte-o frântură dintr-un oarecare profil. Nostim, dar când m-am dus „pe teren” ca ziarist angajat și legitimat, la o școală nouă, din Onești - asta era în timpul vacanței de vară, și n-am găsit decât un zugrav și femeia de servicii - m-a întâmpinat omul cu bidineaua. Mă prezentasem pompos, important, arătând de la ce ziar veneam, deci nu-s fiștecine, ci un reprezentant al organului - și că vreau să știu dacă școala e gata să-și primească elevii. Asta, neștiind ce să răspundă, strigă: „Fă Ileano, vino că-i unu de la Gazeta de perete”! M-a terminat. Am plecat și nu știu dacă am mai salutat...

Altădată, proaspăt și timid ziarist, am scris un reportaj de la „Laminorul de țevi” din Roman. Avântat în metafore, scriu eu că acolo, dacă ai ceva imaginație, vezi focuri peste locuri speciale, și că focurile acelea, verzi, nu-s ale producției intensive de-acolo ci, de fapt, sunt focuri peste comori. Căci munca acelor oameni de la Laminor, reprezintă comori de preț, și ea e răspândită în întregul Combinat. Norocul meu era că Lenuța Ciocan, de la Secția noastră de Scrisori, mă simpatiza și n-a înregistrat scrisoarea de la secretarul de partid de pe întreg

Combinatul, scrisoare care mă făcea praf, căci au avut mari greutăți cu pompierii de la Regiune și, în plus, am scris bazaconii, căci la urma vizitei mele acolo, n-am găsit de cuviință să-l informez, să-i spun părerea ce mi-am format-o, să-l consult, să-i gâdil orgoliul tovarășului secretar, așa cum era tipicul. Repede-n tren! Repede de vorbă cu tovarășul, discuție neplăcută, tipul era un dur, eu nu puteam să-i spun bonjour, sau să mă pupe nu știu cum, și-atunci am băgat capul între umeri, l-am rugat, i-am explicat, am mai glumit în cele din urmă și am plecat. Tot drumul, în tren, înaintea ochilor vedeam focuri verzi de pe comori și nu înțelegeam ce nu înțelese secretarul. La redacție nimeni nu s-a sesizat. Îi sunt dator Lenuței Ciocan, chiar și azi! O mai fi trăind oare?

Viața a curs după legile jurnalisticii, iar eu încercam, ba uneori reușeam, mai mult intuitiv, s-o modernizez, s-o „occidentalizez” prin senzațional. Cultivam senzaționalul pozitiv, foarte greu de realizat așa cum trebuie; dar mie îmi ieșea. Acest senzațional, reproșez eu azi, îi lipsește presei, în general. Și din Israel și din România, și din atâtea alte locuri. Iar această absență este un rău psihosocial cu mare greutate! Dar nu-i cum gândește unul, ci cum pot cei mai mulți!

Ziaristica mea? Ce să-ți zic? Cum să-ți spun?!... Marea bucurie este că reușisem s-o fac să nu fie numai a mea. Scriam despre așa numitele „Probleme Cetățenești” – așa se numea secția pe care o conduceam. Încercam să-i ajut pe oameni în viața lor, dincolo de politică, de producție și de lozinci. Cred că ceva am reușit...

George ROCA: Două vorbe, Roni dragă, despre literatura pe care-o scrii azi...

Roni CĂCIULARU: Genul meu literar predilect este, și nu de azi, înrudit cu jurnalistica. E vorba de reportajul literar. Unii critici m-au onorat, încadrându-mă în sfera unui Bogza, a lui F. Brunea Fox, Marius Mircu, a altor reporteri de anvergură, care erau, mai înainte de toate – scriitori. Adevărul e că spre așa ceva merge strădania mea. Dar despre literatura pe care-o scriu prefer, dacă voi avea zile, să vorbesc după ce voi mai scoate câteva cărți. Cert e că scriu, deci exist! Și dacă mai primesc scrisori sau telefoane de apreciere, ori câte-o vorbă două cinstite – mai ales de la anumite persoane, sigur că-mi face plăcere. Și-mi vine-n minte acum o spunere înțeleaptă, ca să încheiem, cât de cât. Îmi vine în minte vorba aia care spune că dacă lași în urma ta un copil, un copac plantat de tine, o carte sau un gând bun și înfloritor, înseamnă că n-ai trăit degeaba. Am sentimentul că drumul meu e bun. Eu am un băiat destoinic și de succes și trei nepoți minunați, am o noră a-ntâia(!), am o semnătură sub destule cuvinte de bine, am un brăduț plantat aici, în orient, în chiar balconul casei mele și o am pe soția mea, despre care nu voi înceta să spun că este zâmbetul lui Dumnezeu în viața mea! Ce să-mi mai doresc? Doar un pic de sănătate, doar un pic de noroc! Și niște prieteni adevărați, ca tine, de exemplu!

George ROCA: Ce frumos! Mii de mulțumiri!

POEMELE IUBIRII

Georgeta RESTEMAN

Cătă iubire...

*Cătă iubire-am strâns, nedăruiță,
Căți crini petale-și picurau pe dale,
Plângând de dor în palma umbrei tale
De câte ori se furișă grăbită*

*Spre alte lumi... Pe trepte abisale
Suișului îi fluturau iluzii,
Țipând din răspuțeri s-audă surzii.
'Erau, de fapt, doar simple vorbe goale?*

*În câte toamne pârănit-am gândul
Îngemănată-n sângeriu de dalii
Cu raze blânde, mângâind vitralii
Când viile-și musteau, timide, rodul...*

*Și, contemplând, simțeam căldura mâinii
Cum moale, lin, îmi oblojea frământul -
În șuier aspru-nversunat doar vântul
Mai biciuia neiertător tăciunii*

*Din vatra-ncinsă-n care râdeau macii.
Îngenunchind pe pat de frunze moarte
Iubiri vetuste, născociri deșarte...
Se zbcuiau a nepuțință vracii.*

*Pe-un țarm pustiu, o inimă-mpietrită -
Reverberând sub clopote de ceară
O urmă vagă de chemare-amară -
Cătă iubire-a strâns, nedăruiță...*

Nostalgie

*Își despletesc viorile-n surdină
Șuvițe moi, alunecând pe strune,
Nepământești șoptiri, trăiri nebune
Și-un cânt sublim... e vechea pianină*

*Pe care-o urmă ai lăsat, în grabă -
Răvaș sfîșit de roua din cuvînte
Rostiri de gând în palide veșminte
Când eu credeam, purtându-le podoabă...*

*Strângeam în pumnul clipeilor, sălbatic,
Rodiri de vise tescuite-n lutul
Ce nu voia a-și ofili tumultul
Iubindu-te, bătrâne singuratic.*

*Odaia caldă, mere coapte-n spuză,
Căminul vechi, scânteii amezitoare -
Un paradis brodat cu neuitare -,
Sărutul lunii - dulcea călăuză,*

*Te-așteaptă iar cu muguri de verbină
Printre mușcatele-nroșite-n glastre.
Tu pribegesti printre tăceri albastre,
Când doar vioara plânge în surdină...*

Iubiri

*În umbre de ceasloave prăfuite
S-au risipit iubirile stelare -
Brodate-n psalmi, zidire și-nălțare -
Dar urme desuete, surghiunite*

*În turla reci, lovesc în matca nopții
Cu clopote de-argint bătând a vină.
Străfulgerări de palidă lumină,
Plângându-și armonia-n pumnii sorții*

*Râvnesc la chinul dulce-al strălucirii
Din ochi rotunzi, iviți din sânul ierbii.
Pe frunți de rouă se dezmiardă cerbii,
Sorbînd din nestematele iubirii...*

*Prin pânze moi trudesco să se strecoare
Ecouri de-orologii diafane
Vagi ritualuri de sărut, profane,
Mimeaz-o pălpăire de candoare.*

*Iubiri bolnave, năluciri de-o vară,
Îngeri de lut plătind cu-amar tributul
Carnagiu de petunii în sărutul
Agonizând într-un potir de ceară....*

Năluca

*Ce ger cumplit! Și încă viscolește,
Pustiul urlă peste cetini ninse
Când la ferești, mușcatele aprinse
Se-ntrec cu vatra-n care dogorește*

*Dorul, bătrânul cavalier al sorții.
Din ceruri se-mpletesc arpegii fine
Și-un vis uitat prin urnele divine
Te-aduce iar, nălucă rece-a nopții.*

*Presari cu șoapte tâmpla-mi argintată
Când înfloresc pe ciuturi crini de gheață
Strivești în pumni cortinele de ceață
Privirea-ți cu safire mă săgeată.*

*Cuprinde-mă în brațele stelare
Și-nalță-mă-n eretice săruturi,
Cu jarul rozelor arzând pe ruguri
Hai să uităm că-i iarnă-n calendare!*

*Iubește-mă! Cătușe verzi de iarbă
Din ochii mei te lege pe vecie
Când proaspete dorinți în noi se-mbie
Alungă umbre din orbita-ți oarbă!*

*Dar te-nfășori în mantii de mătășă -
Nori albi ce torc potop de fulgi zănatoci -
Zburând cu stolul de hulubi sălbatici
Mă lași din nou nesomnului mireasă.*

Să-mi furi sărutul

*Să-mi furi sărutul prefirat în doruri
În noaptea rece-n care stai de veghe
Cu gândul tras printr-un inel de zeghe
Încarcerat în tristele decoruri -*

*Bolnavele parfume din priveghe.
Eu n-am să vin să îți aduc onoruri
Când vise risipești printre amoruri
Și hoinărești la mii și mii de leghe.*

*Să-mi furi sărutul strecurat prin tifină
De știi să lupți, îl vei avea odată.
Îmbălsămând trudită-ți neodihna,*

*Sărutul meu e binecuvântat -
Iubirea-i flutur, bobul de odihna
Din albul pur de crini, neîntinat.*

ISTORIA LITERATURII COMPARATE PARTE INTEGRANTĂ A ISTORIEI LITERATURII ROMÂNE

Al. Florin ȚENE

Istoria Literaturii Române a fost percepută ca o istorie națională a literaturii. Valoarea literaturii naționale este condiționată și de extinderea limbii naționale într-un teritoriul mai cuprinzător, inclusiv prin numărul de vorbitori.

Adeseori raza de acțiune a limbii și a literaturii române coincide și cu granițele în care s-a organizat națiunea noastră din punct de vedere politic. În cazul limbii române nu există o influență hegemonică. Spre deosebire de limba franceză, și mai de curând limba engleză, care au o importanță universală, astfel s-a ajuns la o suprapunere peste diferitele spații naționale, în decursul căreia păturile dominante reprezintă într-o anumită măsură enclavele și punctele de sprijin ale mișcării de înstrăinare. Spre exemplu: supunerea culturală a Romei de către limba și literatura elină, și, mai aproape, implementarea literaturii iluministe franceze în Europa, care nu numai că a fost recepționată de păturile dominante francofile din multe țări, dar aceste enclave au și contribuit activ la constituirea ei. Fenomen care se petrece în secolul nostru cu limba și literatura engleză promovată de păturile dominante anglofone implicate în globalizarea economiilor naționale.

La fel ca orice activitate intelectuală, literatura depinde de limbaj și de corespondențele lingvistice. Există un raport indestructiv dintre limbă și literatură. Dar acest raport ar fi răsturnat în contrariul său dacă am căuta să

vedem sensul și obiectul procesului literar, motivul său hotărâtor, în formarea, dezvoltarea și desăvârșirea limbajului. Unii cercetători susțin că limbajul, care reprezintă un mijloc de comunicare, nu este hotărâtor ci valorile mari și perene create în limba respectivă. Eu cred, și susțin cu tărie, că limba are un mare rol în promovarea operelor literare. Cu cât aria de răspândire a limbii și numărul de

vorbitori este mai mare cu atât literatura scrisă în acea limbă este mult mai cunoscută și promovată pe mapamond.

În acest context, mai trebuie să se țină seama și de faptul că literatura română este situată într-o lume înconjurătoare de literaturi învecinate, cum ar fi maghiara, sârba, ucrainiana, bulgara, ce o influențează sau care sunt influențate de ea. Urmărirea atentă a acestor influențe constituie obligația istoriei literaturii noastre implantată într-o lume de literaturi. De la o epocă la alta se exercită noi influențe; Franța a influențat literatura română în secolul XIX, Italia a influențat literatura

germană în secolul XVI, Spania în secolul 17, și Franța în secolul 18. Însuși Eminescu a fost influențat de literatura germană, la fel Maiorescu.

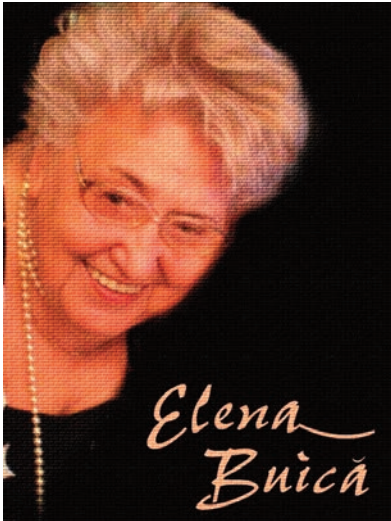
Influențele, întretăierile și migrările motivelor literare au apărut într-o abundență atât de mare, începând cu secolul XVI, încât s-a impus dorința unei tratări separate a acestor componente. Astfel a fost menită noua știință a istoriei comparate a literaturii române să devină știință ajutătoare a istoriei literaturii române.

Înrudirea primordială a literaturilor nu este întemeiată decât pe cea ce este general omenesc, pe ceea ce este universal. Ca precursori ai comparatisticii îi considerăm pe Herder și Goethe, iar la noi pe Eminescu și Maiorescu. Iar mai târziu Adrian Marino.

Trebuie reținut că o istorie comparativă a literaturii române nu poate avea cu adevărat un sens decât dacă este considerată în funcție de istoria literaturii române. Misiunea ei ar fi complet îndeplinită atunci când istoria literaturii noastre și-ar însuși procedeele și cunoștințele comparatisticii. Metoda comparatistă ar trebui să fie folosită și în studiul literaturii române. Gardul despărțitor dintre cele două ramuri trebuie exclus, fiindcă teoria literaturii comparate nu reprezintă trecerea la o nouă metodă, ci prezentarea mai amplă a fenomenelor tratate până acum. Și în acest caz, istoria literaturii române are rolul unui punct de plecare necesar pentru toate tendințele comparatiste.

PUTEREA MAGICĂ A GÂNDULUI

Elena BUICĂ

Motto:

*„Omul este produsul gândurilor lui;
el devine ceea ce gândește.”*

(Mahatma Gandhi)

Pășind în cea de a 85-a „primăvară” a vieții mele, presupunând că cineva m-ar întreba ce cred că stă la temelia vieții noastre, acum știu că aș avea îndubitabil următorul răspuns: ca scop – evoluția spirituală, și ca armă – forța gândului. Starea de spirit este izvorul ce deschide drumul spre noblețea sentimentelor, spre lumină, cultură, civilizație, iar puterea gândului ne ajută să ne construim pe noi înșine și să devenim ceea ce dorim. Se știe că un gând este o formă de energie pe care nu o vedem, dar care produce rezultate concrete.

Puterea gândului face parte din marile taine ale Universului și lucrează împreună cu acesta. Asta înseamnă că noi suntem o manifestare a minții Universale.

Gândurile călătoresc în Univers cu viteză mai mare decât cea a luminii, călătoresc instantaneu și nu cunosc opreliști decât cele impuse de noi. Fiecare individ are propria lui lume de gânduri, pozitive sau negative, în diferite proporții pe care le emite în Univers. Ele sunt atrase de alte gânduri asemănătoare cu care se întâlnesc, se cuplează, se întăresc, apoi se întorc de unde au plecat și lucrează în favoarea sau în defavoarea individului.

Starea de bine (șansa), sau de rău (ghinionul), este dată de felul gândurilor noastre. Ura, înșelăciunea, disprețul, invidia sunt gânduri încărcate de energie negativă care pot deveni forțe de temut, precum terorismul, criminalitatea. Mai mult încă, propriile gânduri negative se întorc împotriva noastră ca un bumerang și ne distrug părțile luminoase și eficiența eforturilor pe termen lung, creează starea de nemulțumire, de neîncredere, reduc vitalitatea, vigoarea, armonia, otrăvesc viața. Ele dau naștere stărilor de nervozitate, de depresie. Lor se datorează chipul întunecat, vocea răstită sau batjocoritoare. Un suflet trist este un suflet cu luminile stinse. Gândurile pozitive dau oamenilor optimism, încredere în ei asigurându-le succese. Optimiștii sunt oameni luminoși care își zâmbesc, sunt gata să ierte, să înțeleagă și să ajute semenii. Gândul bun susține atitudinea pozitivă, dezvoltă personalitatea, asigura o sănătate iradiantă, schimbă destinul,

creează mediul înconjurător prielnic, vindecă bolile, transformă mentalitățile, poate face minuni.

Gândul nu are formă vizibilă, dar prin puterea lui formează lumea vizibilă. Cele mai multe gânduri ne vin în minte în mod inconștient. Ele provin din subconștient și doar o mică parte a gândurilor sunt produsul intelectului conștient și influențează viața zi de zi determinând ceea ce urmează să faci. Pe această temă, păstrez în minte o lecție de viață din tinerețe, care m-a ajutat de-a lungul anilor, când m-am aflat în impas.

O întâmplare nefericită mă zvârlise suflătoare în fundul unui hâu de unde nu mai puteam zări scăparea, deși construcția mea a fost întotdeauna robustă, optimistă, solară. Mă lăsasem pradă deznădejdei. Asemenea unui animal lovit între coarne, ca paralizată, m-am prăbușit într-un fotoliu. După un timp, mintea a început să se liniștească și am simțit că mă ridic din fotoliu aproape automat, ca împinsă de o forță nevăzută. M-am îndreptat spre locul unde se află discul cu înregistrarea cântecului din filmul „Zorba Grecul”. Ascultându-l, picioarele au pornit singure într-un dans din ce în ce mai dinamic, corpul s-a încărcat de energie pozitivă, și mai apoi m-am auzit spunând cu deplină convingere: voi învinge! Și așa a fost.

Acea lecție învățată pe cont propriu mi-a dat convingerea că lumea nu este altceva decât materializarea gândurilor. Atunci am

învățat că gândurile sunt vii ca și oamenii, că ele pot crea frumosul, optimismul și fericirea, sau dimpotrivă, agonia și suferința și că depinde de noi ce alegem. Eu am ales pentru restul vieții strădania de a atinge acel prag ce îmi poate oferi puterea de a dăruia gânduri bune, de a zâmbi vieții și de a îmbunătăți viața celor din jurul meu, prin gânduri pozitive, optimiste, mai ales că munca mea a fost aceea a formării caracterelor mlădițelor școlare, iar acum, în anii senectuții, prin scrieri, transmiterea gândurilor pozitive, de încredere în propriile noastre puteri.

De atunci n-am mai scăpat din vedere că trebuie să-mi repliez forța gândului, indiferent de natura factorilor externi cu care mă confrunt, deplin convinsă că numai în mine stă puterea de a hotărî care-mi este calea de salvare.

Acel moment de atunci, devenit pentru mine unul de referință, m-a ajutat de-a lungul vieții și chiar la senectute, la câte un impas mai mare, ascult melodia lui „Zorba Grecul”, chiar dacă acum picioarele se mișcă doar pe sub masă. Mă bucur că simt benefic schimbarea dispoziției lăuntrice aduse de

gândurile pozitive, așa cum îmi este firea mea, cea de om optimist care refuză abandonul. Mulțumesc cu mai multă înțelepciune acelei Energii Universale, fiindcă m-a înzestrat cu această urzeala a firii și lucrează pentru mine potrivit-mi în mod cumpănit balanța vieții. Pentru că viața noastră nu e nici o dramă, dar nici un poem, trebuie să privim lucrurile în bună cumpănire. Mulțumesc că pot să acționez în direcția visurilor și dorințelor inimii mele și că pot să fiu plină de încredere în viață!

HIPERBOLA INDUSĂ. METAFORĂ FĂRĂ FILOZOF SAU LIBERTATEA ȘTIRBĂ DE EXPRIMARE

Magdalena ALBU

Domnului autor al volumului „Apel către lichele”

Am parcurs cu foarte mare tristețe recentul text al lui Gabriel Liiceanu - „România gurilor știrbe” - un text cu o metaforă, din nefericire sau deliberat poate, joasă, neinspirată, ofensatoare, anticreștină chiar, care, dacă ar fi aparținut unui tânăr teribilist al momentului, nu m-ar fi mirat absolut deloc. Așa însă, greutatea ca o piatră de moară a sentimentului surprinderii negative m-a tulburat imens. Încercând să găsec o oarecare explicație întemeiată la cele scrise de către autorul „Apelului către lichele”, în prima fază, gândul mi s-a îndreptat ca o săgeată înspre puternica latură întunecată a PR-ului contemporan.

Cu alte cuvinte, dacă vrei să-ți vinzi cu orice preț marfa în ziua de azi, faci referire la o serie de metode invazive de tipul construirii unui

mesaj cu tentă depreciativă față de o persoană binecunoscută din spațiul public actual sau, de ce nu, față de o instituție anume (indiferent de natura acesteia - mediatică etc.), mesaj pe care-l plasezi, ulterior, în mijlocul Cetății, cu intenția de a crea două curente de opinie complet antagonice în vederea atingerii scopului pragmatic antestabilit (creșterea vânzărilor produselor deținute, a faimei proprii ș.a.m.d.). De sporirea gradului de notorietate personală, discipolul filozofului Constantin Noica nu mai are nevoie de multă vreme, el fiind deja un nume bine consolidat încă din epoca predecembristă. Cartea, în schimb, ca produs vandabil, a necesitat și va necesita oricând, desigur, un surplus de publicitate, în condițiile dramaticei metamorfoze axiologice actuale, la care culturnicii conjuncturali ai nației au contribuit, la rându-le, din plin, dacă observăm cu deosebită atenție multiplele

consecințe nefaste existente acum la nivel societal, și într-un mod cât se poate de inofensiv, adică, nefăcând, practic, aproape nimic benefic pentru întreaga colectivitate. E bine să ne amintim aici, spre exemplu, de textul scris cu doar câțiva ani în urmă de către semioticianului italian Umberto Eco, prin care segmentul utilizator, în genere, al unei așa-numite rețele de socializare era desconsiderat într-o manieră complet discutabilă, în timp ce o pagină aparținătoare exact acelei rețele (este vorba, evident,

despre rețeaua globală Facebook) îi promova asiduu cărțile. Am scris la momentul respectiv despre asta.

Mergând mai departe pe firul logic al acestui prim gând, mi-am spus în sine următoarele: „Uite, domnule, cea mai bună rețetă de consolidare a cotei de piață pentru un om-instituție, folosindu-te de ratingul mare al unui anumit canal mediatic și de popularitatea crescută a managerului-realizator de emisiuni al acestuia!”, deoarece Gabriel Liiceanu se confundă, practic, în mentalul colectiv, nu atât cu filozofia ca atare, cât cu imaginea însăși a Editurii Humanitas. Altfel spus, iubirea de înțelepciune se traduce, în acest caz, astfel: iei metafora de coadă, o scuturi bine în perimetrul limbii materne ca să împoaște în toate părțile societății taman ce dorești tu, crezi mai multe centre de greutate ale mesajului conceput, supradimensionând fapte istorice reprobabile și extrem de dureroase pentru istoria națională (vezi Experimentul de la Pitești), apeși nepermis de mult pe intimitatea unei relații de prietenie, pe care nu ai dreptul moral, pur și simplu, să o așezi detaliat pe masă în agora tumultului dezlănțuit, dacă, într-adevăr, a fost vorba acolo despre resorturile unei prietenii reale în toată puterea cuvântului (a se citi scena din Postfața „Jurnalului de la Păltiniș”), vii, ulterior, și întărești imaginea personală despre patriamă (unde „balada mizeriei recitate în fața unui microfon într-o limbă stâlcită”, spune autorul, pare că se cântă la infinit de către un întreg cor de robi ignoranți ai destinului neprieten) la întoarcerea de pe meleagurile foșninde a civilizație și trai bun din Occident cu afirmația de vacanță a unui prieten parizian, cum că, citez, „Voi, românii, sunteți pesemne poporul cu cele mai multe guri știrbe din Europa.”, pentru ca, finalmente, să aluneci cu voluptate în dimensiunea politicului decident, prezentând,

trunchiat, doar un singur palier al culpabililor postdecembriști. Iată cum, construcția meșteșugită a hiperbolei induse cu voie în structura permisivă a mentalului general (cu sau fără toți dinții existenți în patul gingival) e, fără elemente adversative și dubitative suplimentare, gata

Personal, mărturisesc cu sinceritate faptul că nu mi l-aș fi imaginat vreodată pe autorul, printre altele, al „Apelului către lichele” și al „Declarației de iubire” că poate concepe, într-o bună zi, un text de o asemenea eterogenitate rugoasă, oricare-ar fi fost intenția sa primară. Că e ombilical legată de zona PR-ului sau nu, practic, nici nu mai

contează. Lăsând la o parte cunoscutele metode de a rezista cu orice preț ca actor economic pe o piață instabilă din toate punctele ei de vedere, ai toată libertatea să-ți formulezi o anumită opinie în raport cu un subiect sau altul, însă, pur și simplu, nu ai dreptul moral să comiți un act non-etic de o brutalitate, ce ajunge să frizeze dezumanizarea de tip absolut - rezultanta unei condescendențe inexplicabile a scriitorului la o vârstă semnificativă a sa, când înțelepciunea trebuie, fărăndoială, să-și spună în mod definitiv cuvântul.

Bunicul meu, la fel ca și Constantin Noica, a murit fără să dinți în gură. Suferința lui și a altora îndurată pe ambele fronturi din Est

și din Vest în cea de A Doua Conflagrație Mondială și-a spus, în vreme, cuvântul. Ei bine, taman pe această suferință colosală, dar și pe a tinerilor sacrificați inutil în iarna anului 1989, autorii de astăzi, oricare-ar fi breșa acestora de exprimare, au posibilitatea concretă de a-și expune liber gândurile, în fel și chip. Modalitatea însă în care alegi să îți exerciți acest drept intelectual firesc ține doar de osatura distonantă sau nu a propriei tale conștiințe. Darul de a scrie nu echivalează cu darul de a-l înjosi cu brutalitate pe Celălalt, ci de a-i înălța, pe cât se poate, pe o scară deloc imaginară de Lumină, sufletul. În cazul de față, stilistica folosită la argumentarea ideilor căpătă brusc chipul celei mai otrăvite arme posibile pentru spirit, un spirit nehrănit de colo până colo sub nicio formă cu „noua dietă excrementală” a „profioniștilor intoxicații”, ca să citez autorul, ci unul stând în așteptarea providențială a unui culoar prielnic în zidul constant alterat de vicleșug și neadevăr al ultimelor decenii deja scurse. Nu pot să comentez mai mult despre tabloul durerii umane veritabile, pe care mesajul textului „România gurilor știrbe” nu l-a putut deloc surprinde în țesătura lui de culoarea morții. Ca să poți delimita în cuvinte asta, trebuie să fii destinat a-i trăi zilnic durerii învolburarea ei aprigă din nelimpezimea propriei tale treceri. Altfel, înțelegerea lui abisală nu e permisă oricui, indiferent câte mâini ai întinde, de-a lungul vremii, către zeița rece, dar lipsită de șovăială, a înțelepciunii. Probabil că autorului „Jurnalului de la Păltiniș” semantica vastă a durerii nu și-a deschis în această viață complet porțile, cine poate ști?!...

Frumusețea unui chip nu e oferită întotdeauna de frăgezimea și simetria liniilor fixe născute din generozitatea aparentă a tinereții, oricât ar vrea unii să inducă în

societate ideea aceasta. Dimpotrivă. A ști să citești estetica trecerii timpului în relevanta neputință și slăbiciunea trupului uman de la un anumit moment dat reprezintă, cred, cea mai înaltă formă de lectură a existenței în ansamblul ei. Prefer, în locul contemplării picturii renaștentiste pline de întuneric a lui Hieronymus Bosch, să mă cufund în liniștea nevicată de urâciune a pânzelor lui Luchian. Aici, printre vocalele și consoanele alfabetului colorat al Artistului Luminii - care a deslușit, pe un final de viață aproape martiric, esența frumosului negrăit în platoșa dură a suferință -, dau peste locul geometric mai mult ca perfect al creației divine și primesc cu o bucurie rar întâlnită lecția vizuală delicată a nobleții sufletului omenesc. Căci diferența dintre două tipuri antagonice de percepție a aceleiași realități obiective este oferită întâi de referentul palpabil

însuși, iar a doua oară capacitatea de înălțare a eului individual Dincolo de limitele restrictiv-telurice sufocante. Dacă autorul "Apelului către lichele" reduce cu intenție simbolul mizeriei ființiale strict la mulțimea de cavități bucale știrbe ivite în cale-i de-a lungul vieții, atunci înseamnă că ne putem permite să mărginim și noi, printr-un exercițiu rău-voitor similar, principiile moralității lui Platon la o simplă pauză de relaxare dintre două acte de împreunare homosexuală tipice, după cum se știe, culoarului istoric al Antichității?!... Sigur că nu o să procedăm niciodată de-o asemenea manieră reprobabilă, însă această scurtă secvență comparativă ilustrează aproape complet radiografia sumbră realizată de către discipolul lui Noica în text. Mizez, totuși, pe o revenire a autorului respectiv la sentimente mai bune.

P.S.

Dacă pe dl Gabriel Liiceanu - mă întreb retoric, firește -, l-ar înjosi cineva doar pentru idiotizantul motiv că face parte din spectrul larg al persoanelor septuagenare, ar putea învăța oare în acel moment domnia-sa ceea ce înseamnă cu adevărat durerea interioară, care covârșește, de nenumărate ori, sufletul, cuantificând atunci cu obiectivitate, așa cum se cuvine, de fapt, privarea de respect și demnitate umană, în urma încadrării sale nefirești într-o anumită categorie socială?!... Nu credeam să fie necesare vreodată asemenea interogații în raport cu un iubitor de înțelepciune, slujitor devotat, practic, al filozofiei ca știință!...

Harry Ross

GÂNDURI REBELE – AFORISME

Harry ROSS

- Suntem mai aproape de Venus decât de normalitatea de pe Terra.
- Când rațiunea adoarme, omenirea se poate trezi pe lumea cealaltă.
- Viața nu e un chilipir; o primești gratuit, apoi mergi din bir în bir.
- Nu putem iubi țara mai mult decât au făcut-o întemeietorii ei.
- Bătrânețea este o punte între viața de dinainte și lumea de apoi.
- Suntem creați pentru biruință, nu pentru suferință.
- Trupul se dedă desfrânării, sufletul... doar visării.
- Uneori, terfelim principii care pentru strămoșii noștri au fost sfinte.
- Dragostea îmbătrânește ca și omul, dar se poate renaște, pe când omul nu.
- Viața este o perpetuă... despărțire de oameni, lucruri și zei.
- Dumnezeu dacă ne-a făcut după chipul și asemănarea lui, de ce și-a păstrat nemurirea doar pentru Sine?
- Într-o căsnicie adevărată, iubirea ne leagă, iar actele stau dovadă.
- Dacă ai plecat dintre vii, nici Domnul nu te mai ține minte.
- Și titrații au fiiții.
- Contăm când votăm.
- Bomba zilei vine din ziarul nemilei.
- Strălucim în multe, mai ales în insulte.
- Atomul fisurat... o lume a înaspăimântat, și e păcat!
- Lumea nu suportă minciuna, dar nici cu adevărul nu se prea împacă.

C
A
R
M
E
N

P
O
P
E
S
C
U

POEME

Carmen POPESCU

Puncte de vedere

*hai să punem un munte între noi,
dimineața devreme, când dorința e vie,
din el să crească miezul zilei
colorat așa cum îl vede fiecare,
să-nvățăm cum devine îmbrățișarea
o lună plină rostogolită în fân,
gata să cânte,
gata să ne spele
de teama cuibărită în sân*

*tu munte, eu munte, între noi ecoul
să ridice văi ca o lavă fierbinte,
să prindă de mână primul pas,
indiferent al căruia dintre visele noastre,
să-l conducă spre inimă senin
ca pe-o mireasă fugară întoarsă acasă*

*cărarea spre munte e cruce,
pe ea întâlnim un sus alintat și un jos
fără de care n-am putea muri
zâmbindu-i pășării măiestre*

*tu munte, eu munte,
neclintire în fiecare zi,
un subteran cu o sută de ferestre*

Însoțitorul de drum

*Numele lui e nume de scenă,
locuiește întotdeauna la parter,
nicio femeie să nu poată trece pe la ușa lui
răsfățată, cu șoapte în păr,
iar el să n-o prindă în insectar,
niciuna să nu poată urca la etaj,
păstrându-și zâmbetele pline,
fără tributul lacrimii pentru secunda,
când au crezut în el mai mult decât în sine.*

*Lu e bărbatul singur, poartă măști,
lucrătură abstractă și totuși hand-made,
l-am întâlnit în toate viețile mele,
mai ales dimineața în cafeaua amară,
când visam că m-arunc noaptea în gol
spre cerul imens din călimară.*

*Poate n-am vrut să-l știu, poate că eu
căutam calea tainică în care rășina
cuprinde uitarea și-acoperă totul,
să pot înflori și poate de-aceea
trebuia să învăț mai întâi, lunecând,
că numai din beznă pot invoca lumina.*

Reversul medaliei

*Despre femei cu brațe strânse-n jurul lui -
un cuib în care poate crește geometric -
avea să afle mai târziu că s-au mutat
cu tot cu apele aduse-n dar,
lui i-au lăsat doar colțurile nopții
de care le-agățase visele, trofee,
de unde a plecat de parcă ar fi fost
desprins de orice titlu de poveste,
ființa unică din univers cu sânge cald
și inima umplută de ferestre.*

*Geamățul lor l-a ajuns din urmă,
dar nu mai descheie nasturi cu miros de azalee,
nu mai înalță în el palat de faraon,
Lu e cel mai sărac dintre oameni
fără acel „tu” magnetic ivit de sute de ori,
fără țărnul înalt al iubirii de unde
nimeni nu pleacă să se sinucidă în zori.*

Cu ochii în zare

*cineva a zidit toate ușile, scara
plutește-n derivă, sfioasă-mi sărută
speranța învelită în scrisoarea
citată cu atâta drag de ochiul florii*

*iubirea nu s-a mai întors,
cineva i-a desenat o falsă cărare,
în fața casei, lacrimă pe-obraz,
îi fac un semn cu mâna și-o aștept*

*sunt singura rămasă în picioare,
o mare neagră devenită turcoaz*

CREAȚIA PICTORULUI CATUL BOGDAN SUB SEMNUL EVOCĂRII

Cristina OPREA

Pe 25 ianuarie s-au împlinit 120 de ani de la intrarea în această lume a celui ce va deveni o personalitate a picturii românești – Catul Bogdan (1897-1978). Este unul dintre primii profesori de pictură a Școlii de arte din Cluj-Napoca, cel care va forma alături de Aurel Ciupe și Romul Ladea trio-ul de aur al educației plastice din acest oraș, cu o solidă cultură și în zilele noastre.

Deși absolvent al unui liceu militar și a unei școli de ofițeri, își face debutul în arta plastică la Ateneul Român, la numai 22 de ani, când deschide prima expoziție personală alături de un tânăr arhitect – Horia Creangă (nepotul scriitorului Ion Creangă) - inițiator al arhitecturii urbane moderne și ale căror construcții încă mai pot fi văzute în București. Acest pictor tânăr și dornic de a pătrunde în lumea artei, avea să revină pe simezele capitalei peste cinci ani de zile, timp în care își definitivează studiile de artă în Franța la cele două prestigioase școli, Academia Julian și Școala de Arte Frumoase. În această nouă expoziție Catul Bogdan îl va avea ca partener de dialog cromatic, pe unul din pictorii români postimpresioniști, Lucian Grigorescu.

La numai 32 de ani, în 1929, Catul devine profesor la Cluj, unde va rămâne până în preajma vârstei de 54 de ani, când se va muta la București, la Școala Națională de Artă, ocupând tot funcția de profesor până la 70 de ani.

Preocupările lui pentru artă, pentru pictură în special, au îmbrățișat două forme de expresie – pictura de șevalet și pictura monumentală. A fost dornic să se exprime prin intermediul culorii și în pictura de factură sacră, realizând picturi murale în două biserici din Timișoara și în Catedrala Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Am să reamintesc cititorilor de frumusețea și eleganța tonurilor și a culorilor pe care artistul le folosea în tablourile sale, prezentându-vă două lucrări, două peisaje din două zone diferite.

Primul tablou se intitulează „Peisaj timișorean”. Acest cadru compozițional pe care ni-l oferă vizual pictorul, poate fi înțeles și ca o mărturie prin care, ni se dezvăluie modul său de organizare a spațiului, de subordonare a materiei picturale unui desen puternic, realizat din linii pline de forță. Acoperișurile caselor oferă ritmicitate, dar ar fi fost prea gemetrizant totul, dacă nu ar fi intervenit cu vegetalul, cu acei copaci desfrunziți, care prin grafia dată de trunchiurile și crengile lor au creat un „dans” vizual. Din punct de vedere cromatic există o armonie de griuri colorate bine delimitate prin petele așternute pe forme, în tușe mici. Acestui spațiu pictorul Catul Bogdan i-a oferit o oarecare muzicalitate, tocmai prin rafinamentul cromatic și prin efectele date de lumină și umbră.

De la peisajul cantonat într-un desen riguros trecem la frumusețea unor pensulații largi ce construiesc armonia unui „Țărm la Mangalia”. Respectând

legile compoziționale specifice peisajelor marine, pictorul se lasă sedus de atmosferă pe care o redă cu fidelitate. Există un tremur parcă al valurilor, un joc subtil născut din tonurile de albastru ale cerului și cele ale apei, despărțite printr-o subtilă linie albă, cu mici inflexiuni de ocru, semn al orizontului. Tușele ritmate așezate în primele planuri ale compoziției conferă vivacitate, completând compoziția. Și tot pentru echilibrul vizual, echilibru între cele trei elemente cer, pământ, apă, artistul plasează în stânga imaginii o parte stâncoasă a țărmului, care prin tonurile sale calde de ocru și cele reci, de verde, oferă un punct de stabilitate și în același timp oferă o perspectivă vizuală profundă.

Și pentru că la prima lucrare accentul cădea pe desen, am inclus în prezentarea aceasta și o lucrare de grafică numită „Micul acordeonist”. Aici descoperim frumusețea liniei și a jocului ei, linii cu diferite grosimi, ce se transformă pe alocuri în pete. Privind cu atenție această lucrare descopăr modul ludic prin care artistul a tratat tema și i-a redat o anumită vibrație, luând în considerare și vârsta personajului desenat.

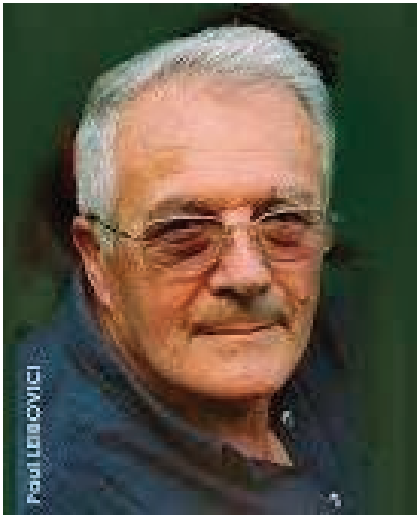
Dacă în momentele de ritm cotidian doriți să vă opriți o clipă pentru a vă bucura sufletul, pășiți într-un muzeu sau o galerie de artă. Descoperiți câtă frumusețe există în tăcerea acestor edificii. Obiectele, peisajele sau oamenii redați în tablouri, nu mai există, dar trăiesc datorită acestor artiști, care, prin operele lor le-au dat șansa de a rămâne întru veșnicie.

Să nu uităm că 25 ianuarie nu este o simplă dată în calendar, ea marchează nașterea unei figuri importante în paginile istoriei artei românești – Catul Bogdan.

MAI MULTE DESPRE MĂRȚIȘOR

Paul LEIBOVICI

Eram convins până nu demult că printre popoarele care sărbătoresc de două ori Anul Nou, evreii de pe pământurile Eretz Israel, a cărui climă este diferită de cea europeană, sunt o excepție.

Dar iată, cel puțin pentru mine, o surpriză: în spațiul primordial al Cetății Carpatice și-n zonele pericarpatice, obiceiul de a sărbători Anul Nou de două ori, urcă până în neolitic.

De sute de ani, românii sărbătoresc de două ori Anul Nou: cel internațional și cel străvechi geto-dacic.

Dacia a fost considerată vreme de sute de ani centrul suprem al Hiperborei. Fapt pe care-l susține Vasile Lovinescu în lucrarea „Dacia Hiperboreană”. De altfel, aruncând o privire pe harta Europei, Spațiul Cosmic se găsește la distanță aproximativ egală, între Marea Baltică și Marea Mediterană cât și între Oceanul Atlantic și Marea Caspică. Așa dar, găsim o explicație

la vechiul obicei de a se sărbători de două ori Anul Nou. Așa dar, în Spațiul Carpatic se păstrează acest obicei „MĂRȚIȘORUL”.

Din marea densitate de sărbătorimată, origine, străvechi, practicate de populația carpatină Mărțișorul ar fi un obicei legat de venirea primăverii.

La geto-daci Anul Nou începea la 1 martie sau luna lui Mart (Marte), în latină Martius- acesta era zeul războiului, dar și al fertilității și al vegetației. Sărbătoarea mărțișorului fiind și ea legată direct de renașterea naturii.

Dar și la traci, îl găsim pe Marsyas Silen, considerat inventatorul flautului, Zeul trac al cărui cult era dedicat fertilității și vegetației. Iată așa dar o altă sursă - populară - a provenienței Mărțișorului.

Romulus, întemeietorul legendar al Romei, era considerat, în mod simbolic, fiul lui Marte.

La un popor agro-pastoral, cum era cel al geto-dacilor, calendarul popular era rezultatul cultului lunar. Mărțișorul era un fel de talisman, destinat să poarte noroc. El se oferea de anul nou împreună cu urări străvechi.

În vechime pe data de 1 Martie, mărțișorul se dăruia înainte de răsăritul soarelui, copiilor și tinerilor. El era atârnat pe un șnur făcut din două fire alb și roșu care reprezintă unitatea contrariilor dintre iarnă și vară. Mai există și alte explicații ipotetice. Oricum este o împletire străveche. O regăsim pe steagul călușarilor, la Bradul de nuntă, la

podoabele nunilor, la Sâmbra oilor și la alte obiceiuri populare. Acest șnur cu cele două culori l-am găsit menționat și de arheologul Vasile Boroneanț care susținea că a găsit pietre de râu cu urme de vopsea albă și roșie. Șnurul se lega la mână sau purtat la piept. Fiind un semn al biruinței primăverii, el se desbrăca când înfloreau cireșii, odată cu sositul berzelor. Se lega de un trandafir sau se arunca în direcția berzelor, rostindu-se:

„Ia-mi negretele și dă-mi albetele”.

Șnurul alb-roșu e doar un simbol al contradicțiilor: dragoste și ură; sănătate și boală; viață și moarte.

La aceasta, se mai poate adăuga o legendă, de pe vremea când porumbeii erau poștași. Se povestește că un tânăr în dorința ca felicitarea către iubita lui să ajungă la timp, a trimis mesajul cu ajutorul unui porumbel alb, acesta a fost lovit de o săgeată. Mesajul a ajuns totuși la destinație, dar firul alb, cu care era legată depeșa, a fost înroșit de sângele porumbelului. De atunci ar fi apărut firul alb-roșu pe care se leagă mărțișorul.

Din bătrâni se spune că după cum va fi vremea în prima zi a lui martie, așa va fi toată primăvara, dar și vara.

Unele legende populare spun că mărțișorul ar fi fost tors de BABA DOCHIA în timp ce urca cu oile.

La aceasta se mai adaugă o poveste de dragoste între fata Babei și tânărul păstor care se numea Mărțișor.

Poetul George Coșbuc scrie într-un studiu:

„scopul purtării lui este să-ți apropie soarele, purtându-i cu tine chipul. Printr-asta te faci prieten cu soarele, și-l faci binevoitor să-ți dea cei stă în putere, mai întâi frumusețe ca a lui, apoi veselie și sănătate, cinste, iubire și curăție de suflet...Țăranii pun copiilor mărțișoare ca să fie curați ca argintul și să nu-i scuture frigurile, iar fetele zic că-l poartă ca să nu le ardă soarele și cine nu le poartă are să se ofilească”.

Am găsit o altă explicație în cartea „Cu bastonul prin București” de Tudor Arghezi:

„...La început, atunci când va fi

fost acest început, mărțișorul nu era mărțișor și poate că nici nu se chema, dar fetele și nevestele, care țineau la nevinovăția obrazului încă înainte de acest început, au băgat seama că vântul de primăvară le păstrează pielea și nu era alt leac. Cărturăresele de pe vremuri, după ce au venit cărturarii, făcând „farmece” și făcând și dragoste, au învățat fetele cu pistrui să-și încingă grumazul cu un fir de mătase răsucit. Firul a fost atât de bun încât toate cucoanele din mahala și centru ieșeau în martie cu firul la gât... Vântul ușurel de martie, care împestrița pleoapele, nasul, și bărbia, se numea mărțișor și, ca să fie luat răul în pripă, șnurul de

mătase era pus la zinții de mart. Dacă mai spunem că firul era și roșu, înțelegem că el ferea și de vânt dar și de diochi.”

Desigur, cele două studii, atât a lui George Coșbuc cât și a lui Tudor Arghezi vin să completeze, sub o formă literară modernă, legendele despre „Mărțișor”.

Obiceiul s-a încetățenit, ca orice femeie, indiferent de vârstă sau poziție socială să primească un mărțișor și să se mândrească cu ele.

Ca publicist și autor al rândurilor de mai sus, ca un îndemn la bucurie, fericire dăruiesc acest „MĂRȚIȘOR” cititoarelor mele.

În doze mici...

Mihaela-Loredana MUȘETESCU

Nu mă urma! Nu îți voi spune niciodată adevărul, întotdeauna îți voi povesti despre lumi ce nu există, despre sentimente pe care nu le am, despre visuri improbabile. Nu mă urma, nu mă aș urma nici eu, deoarece nu știu încotro merg, unde pot ajunge realmente, fără imaginație nu-s nimic! Și nici nu mă numi! Habar n-am cine sunt, ce vreau de fapt, la ce aspir, cui mă dedic, pe unde-mi rătăcesc gândurile. Nu mă urma! Eu nu-s un exemplu bun, nu fac ce trebuie, fac ce-mi vine, ce am chef și mă răzgândesc des. Eu nu privesc ceea ce privești tu sau , dacă ne uităm în aceeași direcție, se poate să nu vedem același lucru. Dar... deranjează-mă!... Aici sunt să te ascult, dar nu-mi acorda numai calități, nu te lua după mine... Prietenia și iubirea mea

sunt capricioase, nu le da atâta importanță! Vorbele mele nu sunt răspunsuri la întrebările tale, ci sunt acele cuvinte pe care vrei să le auzi tu, care-ți sunt necesare ție. Acțiunile mele sunt alandala, ale hazardului, în mintea mea e adeseori frică, de multe ori haos. În realitate, eu sunt cea care are nevoie de tine. Eu sunt cea care vrea cuvinte, gesturi, dovezi. Dar niciodată nu ți-am spus asta, din contră te-am așteptat tăcută să vii către mine, te-am atras, iar singurul meu merit este că am știut să aștept. Că am avut răbdare. Sunt pierdută, sunt singură, poate chiar greșită. Inima și mintea mea merg în direcții contrare. Caut un ghid, poate și o altă cale... Ceea ce tu iei ca semn de chemare e, de fapt, o mână ridicată după atenție, cerând ajutor. Nu călca pe urmele pașilor mei, au fost drumuri pe care le-am

Mihaela-Loredana MUȘETESCU

bătătorit degeaba, au fost momente în care nu m-am bucurat de privilegii, au fost fragmente pe care nu mi-am lăsat amprenta. Și totuși, fii fericit că sunt, fără să faci un exercițiu invers de imaginație. Și dacă nu-s pe placul tău, dă-mi valoare fără să umbli la esența care te-a atras și umple-te de mine ca de un parfum prețios - în doze mici.

Mihai Eminescu și Regina Elisabeta

Scriitori contemporani, despărțiți însă de o imensă prăpastie socială, Mihai Eminescu și Regina Elisabeta a României au avut o relație glacială. În ciuda unei admirații sincere a reginei față de poet, Eminescu nu a vrut să frecventeze Curtea Regală, iar cei doi s-au întâlnit față în față doar de două ori.

Născută la 29 decembrie 1843, regina Elisabeta, care semna cu pseudonimul literar Carmen Sylva, a fost contemporană cu Mihai Eminescu, născut la 15 ianuarie 1850. Mai mult, cei doi sunt născuți sub aceeași zodie, Capricorn, și s-au întreținut la propriu din scris. Casa Regală a României era una dintre cele mai sărace din Europa și își completa veniturile inclusiv din drepturile de autor și reclamele Elisabetei pentru mașini de scris, apărute în ziarele occidentale. Acestea sunt, însă, singurele similitudini dintre caracterele și destinele celor doi celebri contemporani, despărțiți de o imensă prăpastie socială. Un prim contact, de la distanță, dintre Eminescu și regină se produce în 1879, când poetul traduce o poezie publicată în Germania de Elisabeta, „traducere care a avut critici foarte proaste“, potrivit Corinei Dumitrache, muzeograf la Castelul Peleş.

În frac împrumutat la prima întâlnire cu regina

Urmează și o primă întâlnire, față în față, între cei doi, însă abia în 1882, pe 30 octombrie. În paralel cu preocupările de regină și scriitoare, Elisabeta era și o mare susținătoare a artelor, salonul său fiind frecventat, printre alții, de Titu Maiorescu, Vasile Alecsandri și George Enescu. Dar și de Mite Kremnitz, cumnata lui Maiorescu, doamnă de onoare a Elisabetei, scriitoare, dar și una dintre femeile despre care s-a afirmat că au fost iubitele lui Eminescu și muză a uneia dintre cele mai frumoase poezii, „Atât de fragedă...“ În salonul Elisabetei nu ajungea însă și Eminescu, cunoscut publicist antidinastic, dar regina îi „forțează“ mâna după ce, în 1881, împreună cu Mite, traduce 21 de poezii ale poetului și insistă pe lângă Titu Maiorescu să-l invite pe Eminescu la curtea din București. „Este prima întâlnire față în față dintre Eminescu și regina Elisabeta. Poetul a venit îmbrăcat într-un frac împrumutat și a fost tot timpul indispus și taciturn, pe când Elisabeta, un suflet bun și sensibil, s-a purtat foarte frumos cu el și i-a complimentat versurile. În majoritatea timpului a vorbit Maiorescu, iar după întâlnire, Eminescu i-ar fi reproșat acestuia că «l-a dat în spectacol»“, spune Corina Dumitrache.

Un zeu servit de o muritoare

Eminescu a fost servit cu ceai, personal, de regină, pe care acesta l-a băut cu sete, iar mai târziu, sub influența întâlnirii, Elisabeta a notat că poetul i-a lăsat impresia căfelul în care a privit-o era cea „a unui zeu servit de o muritoare“. Mai mult, tot potrivit reginei, când i-a lăudat versurile, Eminescu a răspuns placid „Versurile se desprind de noi ca frunzele moarte de copaci“. Momentul culminat al întâlnirii și care va influența definitiv relațiile dintre cei doi scriitori, se produce în momentul în care Elisabeta i-a cerut o opinie despre una dintre poeziile sale, episod relatat de Delavrancea. Eminescu i-a răspuns reginei cu sinceritate „Majestate! În forma actuală cred că ar fi mai bine să nu fie publicată“. Obișnuită cu laudele, Elisabeta a fost destul de ofensată și, potrivit unei relatări a lui Gheorghe Eminescu, nepotul poetului, aceasta i-ar fi spus „Uîți că vorbești cu regina României?“, „Da, dar nu cu regina poeziei!“ „Nu sunt informații clare dacă aceste replici s-au rostit cu adevărat, fiind consemnate la nivel folcloric, însă este cert că Eminescu i-a spus reginei că respectiva poezie ar fi mai bine să nu fie publicată, cel puțin în respectiva formă. Delavrancea scrie totuși că doar două persoane au avut curajul de a contesta opera reginei, Kogălniceanu și Eminescu“, explică muzeograful de la Peleş. Este cert că, după această întâlnire în care Eminescu i-a făcut o impresie proastă, relațiile dintre poet și regină devin glaciale, iar în 1883, după apariția „Luceafărului“, regina găsește poemul „o proastă imitație a lui Alecsandri“.

Scriitorii Mihai Eminescu și Regina Elisabeta - o relație glacială celebră: „Uîți că vorbești cu regina României?“, „Da, dar nu cu regina poeziei!“

Propus de Al. S.B.

Urme de Pași Scrânșite pe Zgură Roșie

Octavian LUPU

Pista de alergare se întindea dreaptă înaintea mea. Aerul zăcea nemișcat și înăbușit pe suprafața roșiatică a zgurii de pe pistă. Totul se afla în așteptare. Clipele se dilatau grăbite în așteptarea semnalului de start în istovitoarea cursă de 2000 de metri ce se întindea înaintea privirii mele. Cerul se desfășura albastru deasupra mea în timp ce nori albi și pufoși se odihneau nemișcați pe suprafața sa. Când deodată se auzi vocea antrenorului în tonuri clare și distincte: „Pe locuri ... Fiți gata ... Start!”

Ca un fulger a țâșnit colegul din dreapta mea pe lângă mine cu pași uriași ce ridicau praful în urma sa. Cel din stânga nu se lăsa mai prejos și căuta să nu scadă ritmul impus de cei care alergau deja în fruntea grupului. Și undeva, în a doua jumătate a plutonului, mă aflam și eu, cumva inconștient de pașii care urmau un ritm exterior stabilit de cei care se aflau în jurul meu. Mănat de dorința de a nu rămâne ultimul, smulgeam și cea mai de pe urmă fărâmă de energie de care eram capabil în timp ce respirația mi se accelera tot mai mult.

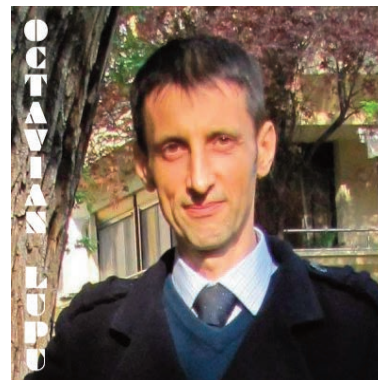
Contactul cu duritatea zgurii îmi provoca vibrații la fiecare atingere a solului din cauza unor teniși tociți de prea multă folosire. Dinții îmi clănțăneau în gură la fiecare impact cu suprafața de alergare fragmentând orice urmă de gând ce ar fi dorit să mă ia în stăpânire. Devenisem una cu propria mea respirație, devenită precipitată în căutarea oxigenului de care duceam tot mai mult lipsă. Corpul suferea împreună cu mine în timp ce alergam și tot alergam cu o voință

îndârjită de a nu rămâne în coada formației, care acum se întindea pe mai mult de 200 metri, depășind lungimea unei laturi de stadion.

Erau acum două grupuri distincte ce se evidențiau de-a lungul întregului spațiu de alergare, unul dispus în frunte, care pe turnantă se turtea brusc către culoarul cel mai apropiat de spațiul verde, și altul care grosolan se zbătea să țină pasul. Deodată am zărit unul din cele câteva citate motivaționale dispuse în dreapta pistei de alergare: „Ai izbutit? Continuă! Nu ai izbutit? Continuă! - Fridtjof Nansen”. În care dintre aceste două categorii mă aflam? Răspunsul părea ușor de dat privind la cei doi colegi ce se aflau în urma mea, pe măsură ce toți ceilalți mă depășiseră în linie dreaptă sau pe turnantă.

Chiar acum treceam din nou prin fața antrenorului, care ne striga: „Respirați ritmic! Nu abandonați și măriți ritmul!” Dar eu vedeam când roșu, când negru în fața ochilor. Aerul parcă nu îmi mai ajungea. O sfârșeală chinuitoare pune stăpânire pe mine, pe măsură ce picioarele îmi deveneau grele ca de plumb. Era un refuz general al corpului să îmi mai asculte comenzile, ceva ce părea să spună: „Gata! M-am săturat! Trage pe dreapta și asta este! Nu poți oricum să mergi mai departe!”

Dar știam că toate aceste gânduri nu aveau un temei real. Cu o anumită ocazie, ni se vorbise despre cele două praguri pe care trebuia să le depășim pentru a duce la capăt o cursă de rezistență. Astfel, exista un moment critic al pragului psihologic, când mintea refuza să mai dea curs voinței de a merge

înainte prin lansarea unei perdele de gânduri defetiste cu o tentă evidentă de abandon. Acest lucru era neadevărat, dar percepția mi se deforma grotesc lăsându-mi impresia că sunt la capătul puterilor și că mă voi dezintegra dacă nu mă voi opri imediat.

În astfel de clipe trebuia să devii surd la aceste sugestii și să ignori durerea surdă amplificată de o percepție demobilizatoare. Valul de senzații dezgustătoare pe care îl simțeam după primul tur de stadion se potrivea acestui scenariu, dar depășea cu mult ceea ce îmi imaginasem. Totul era perfect de real: starea de slăbiciune, lipsa de aer, privirea încetoșată, glasul batjocoritor care îmi amintea mereu să mă opresc și greutatea mișcării picioarelor în menținerea ritmului de înaintare.

„Nu priviți în jos! Priviți mereu înainte! Și respirați amplu, respirați!” se mai auzea din urmă în timp ce mă înscriam în virajul arcului de cerc al turnantei din cel de-al doilea tur de stadion. Nu cedam și mă împotriveau neputinței. Îmi repetam mereu: „Poți! Poți să înaintezi! Ba mai mult, vei recupera poziția pierdută în plutonul de alergare! Nu ești mai slab decât ceilalți!” Și astfel, încet,

dar sigur am început să depășesc pe rând pe colegii din fruntea grupului codaș al formației de alergare.

Iar linia dreaptă, iar turnanta și din nou linia dreaptă se desfășurau în urma mea. Durerea îmi trecuse și începeam să simt o senzație plăcută de răcoare pe măsură ce vântul începea să bată deopotrivă cu înaintarea mea. Îmi venea să sprintez cu viteză, dar vocea antrenorului se auzi din nou: „Nu sprintați! Mențineți ritmul, dar măriți-l progresiv! Este alergare de rezistență, nu de viteză! Sprintați doar la sfârșit!”

Sfatul său veni la timp, fiindcă la începutul celui de-al treilea tur de stadion deja corpul începea să dârdăie din toate balamalele. Acum îmi aminteam de cel de-al doilea prag, cel fiziologic sau fizic, mult mai greu de depășit. Acesta era cumplit de real, fiindcă întregul organism se încorda cu o efortare supremă să își adapteze resursele pentru un efort neașteptat de dificil. Abia acum începea adevărata luptă, pe măsură ce mă îndreptam către jumătatea distanței ce trebuia parcursă conform baremului de antrenament.

Știam că și acest prag reprezenta o amăgire, fiindcă resursele organismului erau mult mai mari decât tabloul sumbru pe care îl simțeam cu fiecare pas făcut înainte. Depășisem deja pe mulți colegi și mă apropiam de grupul celor din frunte. Dar la fiecare respirație aveam senzația că vărs flăcări asemenea unui balaur. În abdomen sesizam junghiuri ciudate pe la mai toate organele interne. Transpirația curgea în valuri peste mine începând din creștetul capului și continuând pe tot corpul sub forma unor râuri dogoritoare ce lipeau tricoul și șortul de mine. Îmi venea să mă prăvălesc și să mă trântesc pe marginea pistei, în timp ce fără să îmi dau seama intram în ritmul primului pluton de alergare, care într-un efort îndârjit fie se încolona pe turnantă, fie se

răsfira pe linia dreaptă ce ne conducea către al patrulea tur de stadion.

„Măriți ritmul! Măriți ritmul!” se auzea cum ne striga antrenorul. Era esențial să ne încadrăm în baremul de cel mult 8 minute și jumătate pentru toată durata alergării. Mi se părea imposibil să recuperez din timpul pierdut, dar înaintam pe măsură ce îmi repetam: „Nu simt nicio durere! Nu simt nicio durere!” cu fiecare pas pe care îl făceam. Încă puțin, și eram la mijlocul plutonului din frunte, dar deja un grup mai restrâns se detașase și conducea întreaga formație. Între timp prinsesem din urmă pe alți colegi, care mai mult la pas, încercau să finalizeze măcar această cursă.

Imaginația îmi juca din nou feste. Distingeam evenimente dureroase emoțional din copilărie. Revedeam chipuri hâde și deformate ce se rânjeau la mine și îmi repetau cu voci felurite: „Nu este nimic de capul tău! Nu vei reuși! Ești slab și nu valorezi nimic!”, dar eu repetam mereu cu furie și turbat: „Nu-i adevărat! Veți vedea și vă voi dovedi contrariul! Pot mai mult decât par pentru alții! Sunt puternic și nu mă las bătut, chiar dacă trebuie să merg până la capăt!”

Călcam apăsător cu fiecare pas pe care îl făceam, de parcă aș fi dorit să întăresc cele spuse. „Voi dovedi contrariul! Mereu voi dovedi contrariul!” îmi repetam spasmodic precum o mantră în care începeam să cred tot mai mult. Un fior de electricitate se revărsa în întregul corp zorind mereu ritmul. „Nu mă dau bătut! Nu mă dau bătut! Pot mai mult decât spun aparențele!” îmi ziceam în gând și pășeam tot mai repede cu o călcătură sălbatică pe zgura roșie a pistei.

Treceam pe lângă antrenor la începutul celui de-al cincilea și ultimul tur, în timp ce el ne striga: „Acum dați tot ce puteți din voi! Sunteți deja în barem, dar căutați să îl depășiți!” Ambiționați astfel,

colegii mei parcă zburau deasupra covorului zgrunțuros. Dar nici eu nu mă lăsam mai prejos. Vocile batjocoritoare continuau, dar nu le mai dădeam atenție, în timp ce turnanta, linia dreaptă și iar turnanta se derulau ca prin vis urma mea. Vedeam sosirea la final de cursă, distingeam colegii ce rămâneau în urma mea pe ultimii 200 de metri. Dădeam tot ce puteam din mine în timp ce sprintam cu toată forța și furia de care eram capabil.

Zăream chipul fetelor care mă respinseră ca prieten al lor deși le iubisem cu respect și sinceritate. Distingeam batjocura adulților ce pe parcursul copilăriei m-au descurajat. Vedeam educatorii, învățătorii și profesorii, care îmi ziceau deseori că nu se va alege nimic de mine. Observam rânjetele colegilor ce râdeau de mine din motive ridicole. Și cu o ură dusă la extrem măturam toate aceste impresii în timp ce lăsam în urma mea pe toți ceilalți alergători. Și cu un efort suprem prin care smulgeam și cea mai de pe urmă resursă fizică am reușit pe ultimii metri să depășesc pe cel care condusesese mereu în cursă și să trec înaintea lui terminând pe primul loc!

Incredibil! Terminasem primul, deși în prima parte a cursei fusesem printre ultimii! Antrenorul era peste măsură de uimit: „Ai stofă de luptător, băiete!” îmi spuse scurt, dar cuprinzător distingând strălucirea unei priviri de admirație pe fața sa inflexibilă și aspră mai tot timpul. „Da, am stofă de luptător! Da, sunt un luptător ce merge până la capăt!” îmi repetam pe măsură ce parcurgeam la pas încă o tură de stadion savurând clipele de victorie și respirând aerul proaspăt al acelei dimineți de octombrie, ce se derula înaintea mea prin culori albastre, maronii, galbene și verzi deasupra unei pistei de zgură roșie ce scrâșnea sub urmele pașilor mei.

UNIVERSUL TAINIC ÎNTRE „DUMNEZEU ȘI UMBRĂ”

Vasilica GRIGORAȘ

La palmaresul publicațiilor Marianeii Gurza se adaugă, la ceas aniversar o nouă apariție editorială. Este vorba de volumul Dumnezeu și umbră – God and Shadow, ediție bilingvă, română-engleză, care a văzut lumina tiparului la Editura Singur din Târgoviște, octombrie, 2016. Varianta în limba engleză este o contribuție strălucită a renumitului scriitor specializat în indianistică, traducător și eseist privind literatura sanscrită, literatura antropologică, prof. dr. George Anca.

Marele filosof Blaise Pascal afirmă în una din celebrele sale cugetări că, atunci când n-ai un templu în suflet în zadar aștepti apariția zeității. Se pare că acest lucru se potrivește și poetei Mariana Gurza, care, în timp, cu aplecare și migală și-a construit în suflet un „locăș” al Domnului.

Comentatori și critici ai poemelor sale, recenzori ai cărților de poezie, pe bună dreptate o califică unanim pe Mariana Gurza ca fiind o poetă creștină. Este corect acest lucru, concretizat prin dorința sa neclintită de apropiere de cele sfinte, îmbrăcând cu sfială haina unor reale valori creștine: umilința, iubirea, dăruirea... „Sunt o frunză înourată/ Căzută la picioarele tale Iisuse,/ Doar rugăciunile îmi dau putere/ După atâta zbucium și durere. (Smerenie) Conștientă de tarele lumii în care trăim, poeta își păstrează speranța că iubirea este cea care ne va salva de la pieire: „Spre infinit m-aș duce/ cu un cântec de dor păgân/ și-n lacrimi tremurânde,/ aș semăna iubiri;/ m-aș prinde printre stele / cu mâinile de

flori,/ și-aș îngeunghia o lume,/ o lume plină de erori”. (Speranța) Altruistă până peste poate și cu generozitatea-i bine cunoscută croiește un îndemn adresat tuturor celor care iubesc viața: „Lăsați cai să zburde pe câmpiile-ntinse/ Liberi în jocul nebunesc de altă dată,/ Fără poveri și fără lanțuri groase / să simtă ce-i aceea viață”. (Manifest pentru viață)

Punându-și întrebarea cine suntem, Mariana Gurza conchide că suntem „și umbră și ființă”. În opinia sa, umbra se conturează atunci când dispare sau nu mai regăsim soarele în noi. În atare situație este nevoie să dedicăm timp și răbdare scormonirii eu-lui interior pentru a ne descoperi sinele adevărat și a renunța la egoul fals sfătuitor. Doar astfel ne întărim și consolidăm credința, pilonul principal al casei Domnului, al Bisericii străbune: „Am crezut că știi cine sunt./ Eu mă credeam,/ deopotrivă că sunt/ și umbră și ființă./ Până când mi-am dat seama/ că-n oglinda timpului/ nu eram mai mult decât/ un strigăt,/ un hohot de râs,/ o rochie albă,/ o flacăra de lumânare,/ un ou roșu,/ obucățică de prescură, / un ochi de lumină” (Spune-mi cine sunt)

Mariana Gurza călătorește prin vers, cu inima complet deschisă spre lumină. Eleonora Schipor consideră că poeta „trăiește în poezie cele mai variate sentimente, speră și visează, suferă și radiază ca orice spirit profund și vulnerabil”, versurile sale fiind ipostaze ale trăirilor, întruchipări ale sufletului, adevăratul „turn de control” al sinelui său interior: „Am crezut că travestindu-mă/ în lumină,/ în disperare/ am să-

Vasilica GRIGORAȘ

și adorm imaginația./ Am reușit/ să-mi zăresc îngerul/ rătăcit în mine,/ căutându-mă/ în gestul meu/ de umilință. (Cerul plânge în inima mea) Poemele sale nu trădează niciodată, ci explică, amplifică ori adâncește stările și trăirile.

Scriitura Marianeii este lirico-filosofică, cu simplitate și subtilitate abordează problemele fundamentale ale omului - viața și moartea. În opinia sa, acestea nu sunt opuse, ci complementare, intim legate. Totul este o curgere prin timp, este o trecere, pe care trebuie s-o privim și s-o primim cu seninătate. „Eu încă mai sper/ să am o plecare provizorie, / să mă pot întoarce,/ și să fiu tânăra femeie din vis./ Să-ți spun: Vezi, n-am murit,/ n-am vrut să te las/ singur cu umbra mea!/ Cu toate că moartea/ e doar un drum.../ De-aceea,/ eu n-am să mor niciodată/ cu adevărat./ Totul e un simulacru/ de moarte./ E doar o șaradă”. (Iubitule, voi fi umbra ta)

Pe firul timpului, se-mpletesc căderi și înălțări, scăpături și reveniri: „Născându-mă din nou,/ Iată-mă!/ Am trecut prin furcile unui vis urât./ Neștiută de nimeni,/ m-am

împresurat în suferința-mi mută./ Dar acum, Doamne, mă desfăt/ cu darul tău de viață nouă,/ să pot râde, să pot plânge,/ să pot lupta, să trăiesc,/ precum în neclintirea lor stâncile”. (Mă uit la cer) În opinia sa și stelele cad, uneori: „Căderea stelelor/ o percep ca o scurgere/ de clepsidră.../ Din când în când,/ mai prind câte-o stea / pitind-o după un nor/ sperând/ ca odată să o regăsesc.” (Căderea stelelor)

Poeta simte o nevoie acută, o aprigă sete de acuratețe sufletească și spirituală, de puritate, de adevăr, de dăruire, și găsește să îplinească aceasta printr-o oarece izolare, interiorizare și depărtare de tumultul vieții, stare presărată din când în când cu izbucniri calde și transparente, prin vers, pe care

citindu-le poți cunoaște adevăratul său „chip” liric. Tonul poeziilor nu este unul tern, ci vivace, expresiv, versurile aprinse de metaforă își pun sigur și durabil amprenta în mintea și sufletul cititorului.

Sub zodia modestiei și a bunului simț, în tăcere și liniște interioară sau zburciună, în ușoară melancolie ori extaz, uneori cu seninătate, alteori înnourată, în laboratorul intim al creației poetei, plămada fecundă dă viziune și prospețime lirismului său. Poemele sunt izvor de frumusețe, de căldură, rămânând inalterabile în timp. Semnul vigoriei poetei Mariana Gurza este faptul că scrie poezie în vers alb: „Semn că poezia trăiește/ e versul alb/ care a înșelat rima./ De aici începe poezia/ de la fotografia asta/ pe care ți-am lăsat-o/ la îndemână/ cu câteva rânduri oblice / dintr-un manuscris/ din care,/ prieten drag,/ ai rupt o filă,/ ai ars-o într-o țigară,/ înainte de a te vindeca/ de mine”. (Poezie în vers alb)

Poemele sunt amplu articulate, cu o consistență naturală și un demers lirico-discursiv coerent. Privește lumea interioară și pe cea din afară printr-o lupă care-i permite o cunoaștere mai profundă, acceptând lăuntric, cu discernământ pios sugestiile din afară și lăsând să transpară în ochii cititorilor gesturi de mare delicatețe, precum

sentimentul iubirii: „Eram frumoasă,/ când te așteptam./ Dar a trecut ceva vreme/ de când noi doi/ ne-am legănat/ pe două curcubeie,/ după ce ploaia/ mi-a spălat buzele/ de sărutările tale./ Și totuși inima mea,/ învelită în iubirea ta,/ a păstrat/ pecetea sacră/ cu care tu m-ai/ atins cu iubire,/ acolo, printre nouri,/ printre culori/ și fulgere/ irosite de iubiri...” (Eram frumoasă?) Și merge mai departe, trăgând, poate un semnal de alarmă a deteriorării acestui sublim sentiment uman: „Există o lege nescrisă/ care obligă la iubire./ Dar cum iubirea a devenit o relație/ dintre cerere și ofertă,/ nimeni nu este suficient de bogat/ pentru a cumpăra iubirea”... (Paradox sentimental)

Cartea se remarcă și prin eleganța și ținuta grafică de excepție, merite incontestabile ale editurii, pentru care transmit un gând bun editurii Singur și editorului Ștefan Doru Dăncuș.

Bun venit volumului de versuri Dumnezeu și umbră pe piața editorială, felicitări distinsei poete Mariana Gurza, căreia îi dedic un micropoem în stil nipon, tanka:

„Deasupra apei
strălucește în noapte
un pod de lună –
eliberat de temeri
găsesc cheia liniștii”

Din zicerile lui Petre Țuțea

- Eu nu sunt democrat. Am asemănat democrația cu jigodia la câine : nu scapă decât cei care sunt tari.

- În celebra „Declarație des Droits de l'Homme et du Citoyen” a Revoluției franceze, prima propoziție e o idiotie absolută, sau în cel mai bun caz un sofism : „Oamenii sunt egali de la natură”. Asta ca și cum Kant ar fi egal cu Iliescu.

- Egalitatea este cel mai mare dușman al libertății.

- Napoleon face adevărata istorie a Revoluției franceze. Un om care a refăcut ordinea naturală, punând parul pe haimanale de pe uliță.

- La întrebările fundamentale „de ce” și „și în ce scop” aporetica rurală românească răspunde: „d-aia”.

- Social democrația este laptele bătut al comunismului.

- Evrei au geniu religios. Ei au creat două religii, iudaică și creștină. Mai glorioase nu văd religii în lume... Sunt o rasă superioară, sunt părinții religiei noastre. Pentru ei cultura înseamnă religie. Restul este artă și știință.

AMNARUL ȘI AMARUL GÂNDITORULUI PERPETUU - dublu existențial în studiul antropologiei culturale

Motto:

*Eu sunt un monstru pentru voi,
urzind un dor de vremuri noi.*

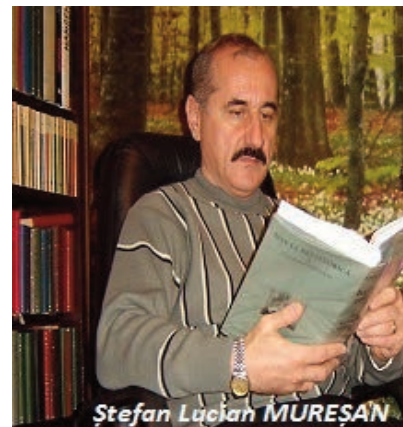
(George Bacovia)

Două concepte care au definit și vor determina de-a lungul timpului starea de fapt a omului perpetuu, a literatului și a ideilor, a profanului și a termenilor, se vor distinge în acest studiu ca fascicule unduitoare ale unor energii matriciale. Două elemente cu totul diferite care au strălucit, una prin lumină, cealaltă prin înțelepciune și au susținut perpetuu două popoare, român și italian, înrudite prin limbă și fapte. Singure, fără interpuși, aceste două constituente ale existenței în istorie a omenescului au fasciculat ființare ca nefiindă în timp. Ambele au adus un plus luminii, reflectând în timp inteligența. Rațiunea fiind ea însăși lumină din întuneric, iradiantă și perturbantă a fasciculelor în dispersie. Paronimia lor a deschis drumul spre inițiere omului a cărui ființă zăcuse în timpul istoric și a făcut să le putem întâlni în Universul sacru al vieții: „Semantic vorbind”, spune Gilbert Durand, „se poate spune că nu există lumină fără întuneric, în timp ce contrariul nu e valabil: noaptea având o existență simbolică autonomă. Regimul Diurn al imaginii se definește așadar la modul general ca regim al antitezei” (Durand, 1998:67). Imaginarul s-a născut din întuneric, dar el nu a putut fi văzut acolo, pentru a-l înălța spre lumină, decât de cel inițiat în ale imaginației și care a dat valoare umbrelor petrecătoare de nevoi sumbre, tainice și devoratoare de idei.

Întunericul nu face decât să înspăimânte profanul și să-l facă să îngenuncheze neluminii, pentru că purul și umbra sunt doar două componente care definesc existența imaginației literatului, poet sau prozator, în drumul pe care îl parcurge definindu-și arta: „În peisajul orbitor,/ cu privirile goale căutam pista/ și orizontul ca să străpungem furtuna./ Eram copleșiți de viziuni fantastice/ și de teama de necunoscut” (Maurizio Cucchi, Bosco d'isola – fragmente).

Revenind la titlul eseului întreb: ce sunt acele două elemente și de ce în al doilea cuvânt, timpul folosirii termenilor a făcut să fie eludată o singură consoană, care, în fapt, este simbolul energiei electrice în fizică? Care dintre ele a fost primul rostit, amnarul, sacra unealtă a scânteii și aprinderii focului sau amarul, starea funebră a blocării simțurilor și a inimii deznădăjduite? Litera N a dispărut sau a apărut, schimbând sensul unui cuvânt mitic, pe care mintea l-a săgetat spre matricea originală a sufletului? O energie a străfulgerat cugetarea și s-a adăugat unui termen ce în veacuri avea să denumească obiectul dător de schimbări, în civilizația profundă și încă nepătrunsă a omului. O candelă uriașă s-a aprins în fața celui căzut cu fața la pământ și l-a ajutat să vadă pe cel care i-a produs amarul: „Uneori mi se pare că văd totul și înțeleg/ că adevărul e ceea ce se face făcând./ Dar cine mă asigură că asta-i de-ajuns?” (Antonio Riccardi, Argonaut cu sirena). În poezia lui Antonio Riccardi contrapunerea celor două lumi e netă și nu se constată nicio posibilitate de conciliere: lumea rurală reprezentând

Ștefan Lucian MUREȘAN

amarul iar cea industrială amnarul și, în comun, doar dificultățile existenței, diferite tocmai prin faptul că fabrica a dezrădăcinat individul din acea condiție de viață naturală care, în ciuda vicisitudinilor, îi conferea, totuși, sens, unitate și armonie, luminându-l spre un ton al viciilor burgheze.

Și, mă întreb, cu ce l-a ajutat că l-a văzut când el era atât de neînsemnat? Însă, din tot ceea ce a fost lut, cel ales de puterea celestă a fi inițiat, s-a dezvoltat ca o creație a specificității lumii sale, eul său fiind autorul propriului personaj, totodată, împrumutat și opus altuia: „Atunci lumea cea gândită pentru noi avea ființă,/ Și, din contra cea aievea ne părea cu neputință./ Azi abia vedem ce stearpă și ce aspră cale este/ Ceea ce poate să convie unei inime oneste;/ Iar în lumea cea comună a visa e un pericol./ Căci de ai cumva iluzii, ești pierdut și ești ridicol” (Eminescu, Scrisoarea II). Actualitatea gândirii entității noastre este uimitoare și coborâtoare în miile de ani trecuți peste ceea ce suntem acum, cu o existență de care ne bucurăm ca oameni ai unui timp nou, modern! Comportamentul entității om, definit ca o expresie a unei relații a organismului cu mediul

înconjurător, este direct proporțional cu un alt comportament determinat de necesitatea unui răspuns la o incitare endogenă sau exogenă sau de ambele feluri. Și, tocmai de aceea mă plec și cuget: “Trova il tempo per riflettere: é fonte di energia / Trova il tempo per il gioco: é il fiorire della giovinezza / Trova il tempo per i libri: é fondamento del sapere/ Trova il tempo tempo di essere amabile: é una via della felicità/ Trova il tempo per sognare: salirai verso le stelle/ Trova il tempo per amare: godrai la gioia della vita/ Trova il tempo per pregare: é la musica dell’anima” (La Domenica – Domul din Lecce).

De ce ne temem când teama suntem noi prin tot ceea ce facem nechibzuit? Al cui ajutor îl vrem de ne prosternăm voit răului nostru, cerând apoi duioșie din partea spațiului deusian, care se depărtează lăsându-ne în jocul tensiunilor energetice, pe care noi, ca sumă de energii, le sorbim cu toate elementele din trupurile noastre, în special ale minții, care ne ametește poziția bipedă, lăsându-ne să cădem, la greu, în genunchi, după ajutor. Și atunci strigăm că amară-i viața pe care o trăim în teritoriul dăltuit, încă de la naștere, spațiului nostru vital. Întunericul domină atât amnarul cât și amarul când neputința omului, de a vedea cu ochiul minții, este învăluită de cenușiul întunecat al suspinului: “Dacă ești tu însuși, înainte de toate tu însuși, dacă ai rădăcinile adânc împântate în viață, în concret, nimic nu te poate atenua, nimic nu te poate rata” (Eliade, 1991). Pentru Univers, omul a fost o grea încercare deusiană de a echilibra tensiunile energetice ale matricei de unde a desprins această entitate și a depus-o, pentru existență, în elementul teluric al organismului, pe care îl avem atât de complicat însă miraculos de bine structurat. Ceva mai frumos ca acest templu uman nu cred că se mai poate întâlni undeva în timpul istoric al existenței. Păcatul este însă tocmai faptul că acestui lăcaș i s-a dat așteptarea ca interes de viață tumultuoasă: „Așteptarea era echivalentul psihic al unui proces de eroziune a substanței nervoase. Moara

sufletului lucra fără grăunțe, își măcina doar pietrele” (Blaa, 1990:184). Gânditorul vieții rostuite a profanului îndestulat în grațiile nevolniciei huzurului, suspină pentru ideea neprețuită în cuvintele sărăcite de valoare, rostite în pauza răgăită și schimonosită a celui care toacă elementul luciferic de al schimbului și a valorii lui neînsemnate, banul. Schimb al nimicniciei și al nonvalorii tronează peste cei bântuiți de întuneric; mulți, foarte mulți pentru că în rândul acestora intră și cei doritori de cerșeală, de hoții mărunte, de vicii, sodomii, sărăcia voită a cerșetorului este egală cu păcatul îmbogățirii dorite a profanului: „La infinit se naște lumina din miezul cosmic,/ auriu, de nufăr/ Numai ciocănitorea vestește rana copacului./ Dar nu mai sufăr.” Suferința este mana neocolitoare a sufletului gânditor, rezultat al unor experiențe peste care inițiatii trec: „Pe drum cărunt, cu capătul aproape, / Și chiar dac-am oftat, sau mi-a plâns inima/ Prin stinse nopți” (Cetatea lui Bucur, Neagu, 2011:2), el a iubit tăcut, că prin iubire a învins greul scriindu-l pe cenușia pagină celestă a Universului vizibil îndurerat. Prin Univers înțelegând toată lumea materială și imaterială, nemărginită în timp și spațiu, infinit diversificată și caracterizată printr-o multitudine de forme aflate în diverse stadii evolutive. Universul există în mod obiectiv, independent de voința noastră dar legat de entitatea om prin matricea ce se află sus, undeva, în care atunci când vom pleca de pe Pământ ne vom rândui ideile în ea: „Tumulțul mișcării risipit, încolțit în freamăt/ Protecția îngerilor izbăvitoare de geamăt/ Anulează singurătăți, încununează împărat/ Omul cu sufletul reînfrunzit, despovărat” (Cetatea lui Bucur, Armenescu, 2011:2).

Amnar și amar, simbolistică și semnificații

Amnarul l-a ajutat pe om ca sursă de aprindere a focului, pentru încălzirea trupului în vreme rece, a pregătirii hranei pentru vigoarea de a înțelege că răul e mai puternic decât binele, el fiind, totodată, și sclipirea literatului,

poet sau prozator, într-o lume definită fără inspirație, pentru că inspirația este divină și nu dăruită tuturor; amarul l-a învățat pe om să mediteze asupra situației sale existențiale, să cântărească vorbele și faptele, să audă prin vuietul vremii pașii îndepărtați și respirațiile dușmanilor, care îi căutau ființa să îi distrugă năzuințele: „Sfârșit, îmi văd umbra căzută pe mal,/ Vine un câine-nfiorat și grăbit/ Și sângele-mi linge-n delirul carnal./ Mușcă din mine flămând și scârbit...” (Cetatea lui Bucur, De Nobilis, 2011:3).

Amnarul lovește cremenea pentru a scoate scânteii așa cum vuietul celest izvorăște prin lumină ideea gânditorului, care așteaptă îngenuncheat sclipirea: „Am văzut lucrurile ca toată lumea”, spunea cu modestie despre creația sa Alessandro Ceni, o atitudine singulară, care îl prezintă pe poet ca pe vizionarul, hoțul focului, vates, acela care vede ceea ce alții nu văd, aude ceea ce alții nu ascultă, spunea într-o lucrare a sa criticul literar, Giovanni Pascoli. Dar tocmai această dimensiune eliberatoare va permite literatului să aspire la a deveni o voce comună, bucurându-se, totuși, de un comportament nuanțat metaforic și reflectat.

Cremenea este mintea geniului creat să se aprindă când fasciculul de idei îi străpunge cu mii de săgeți creierul. Atunci, literatul se ridică, prinde, tremurând la început, pana cu care scrijelează pe piatra de granit și lasă, apoi, să se rostogolească în cuvinte cerneala din creierul lui ce macerează continuu idei: „Și-a strămoșilor credințe, mii de gesturi rituale/ E o muzică divină, energii universale.../ Declanșate și-n străfunduri, plânge apa în adâncuri./ Dans, balans, focul planetei se revarsă prin pământuri/ Și ironic propulsează în afară... Universul...” (Cetatea lui Bucur, Iosif, 2011:2). În gândirea italiană, poetul Guido Zavanone pare că privește în versul său realitatea, cotidianul cu un aer oarecum detașat, în același timp observând și observându-se pe sine, sentimentele sale ca pe niște tablouri de pe o simeză, într-un limbaj mai curând

direct, în care metafora este aidoma nuanțelor, așezate cu atenție, acolo unde trebuie ca să dea umbra dorită. Uneori detașarea lasă loc apăsării, melancoliei, (re)desenării clipelor din amintire, chiar unei ușoare revolte împotriva inexorabilului, destinului. S-ar putea vorbi de mai multe teme favorite, predilectă fiind curgerea timpului, înlănțuirea clipelor în vuietul lor continuu dinspre copilărie spre senectute. Uneori, timpul se joacă cu noi și copilăria ne desenează pentru totdeauna în amintire culorile/ mirosurile/ clipele ei. Timpul pare că duce de mână fiecă clipă pe care o avem într-un perpetuu ieri devenit, cum spunea Augustin, un alt fel de prezent pentru noi: „Era plăcut să-ntâlnești lumea, imaginile în fugă, prezentul și viitorul, amestecate într-un dans amețitor; dar: mai apoi... / mă dărâma despărțirea rapidă în clipa / întâlnirii, faptul că de-abia apucam/ câte o fâșie zdrențuită din lucruri și nu le cunoșteam / cu adevărat niciodată” (Din tren).

La urma urmei, scrie Guido Zavanone, poate că socoteala poetului este aceasta: „timpurile / deviate ale istoriei sale: să evoce din nou / trecutul, să trăiască prezentul / pentru o viitoare aducere aminte”. Geniul sfințește, se rotește în jurul axei vieții și îi dă nădejdea că sufletul lui, îmbrăcat în creația sa, se ridică spre înaltul cerului, căutându-i mai întâi matricea ființei sale celeste, ca după aceea să revină în mediul teluric al trupului său, și să dea trăire artei sale. Amnarul aflat în mâna doritorului de lumină lovește cu putere cremenea, și atunci, scânteii de erudiție pornesc un joc măiestru.

Amarul a fost cântecul greu al durerii ce încă apasă ființa omului, acea durere fizică și sufletească ce îl răpun pe cel neinițiat. Amarul este greu ca un plumb răsturnat din cuva topitoriei sorții, ce caută, prin întinderea lui în spațiu și timp să distrugă frumusețea morală: „Dormea întors amorul meu de plumb/ Pe flori de plumb, și-am început să-l strig/ Stam singur lângă mort...și era frig.../ Și-i atârnav aripele de plumb.” (Bacovia, Plumb) Literatul

modelează durerea, o încântă cu slovele lui, o apropie de obrazul chinuit de gânduri și așteaptă liniștit să-i smulgă derma care îi acoperă suferința tăcândă.

Despre artă și creator

Paronime ale luminii și ale suferinței, ale inițierii și ale așteptării fuziunii sufletului cu un timp mai bun. Tot ce este suferință vine de la nepriceperea noastră de a nu ști să alegem energiile benefice, care ne înconjoară și care se limitează atunci când negativismul vampiric ne vlăguește aplecându-ne în fața răului. Amarul este o școală de meditație profundă a minții, a durerii dar și a puterii de a ne înțelege existența: “Fiecare trăire este, în acest caz, un salt în neant. Când tot ce ți-a oferit viața ai trăit până la paroxism, până la suprema încordare, ai ajuns la acea stare în care nu mai poți trăi nimic fiindcă nu mai ai ce” (Cioran, 1990:13). Am putea oare defini această ființare telurică a noastră, sau este numai o plâsmuire a creierului și a imaginației pure a minții, ce ne lasă să ne pierdem vremea cu toate nimicurile care ne distrug?; să nu uităm că avem puterea dată de a discerne singuri, în tot ceea ce facem. Și iar ne înșelăm când afirmăm că pe pământ suntem singuri și neajutorați. Trăim din impresii și unii dintre noi se hrănesc cu lumina oarbă a închipuirii. E un joc al fantasmelor albastre, al adâncirii omului profan în neștiut. Literatul mimează neînțelegerea jocului pentru că el este un dat al lumii acesteia, în lumea profană a pământului rămâne un exaltat, un vehement al facerii ființei prin ființă: „Creatorii au identitate accentuată. Ei se particularizează ca personalități prin raportare la comunitate și dovedesc o vitalitate specifică” (Ispas, 2003:35). Creează, dau strălucire cuvântului și îl așează acolo unde îi este cu adevărat locul, nu unde profanul îl aruncă umplându-l de abjecții, de neintitulări mestecate în criza de timp a afacerii, a minimalizării importanței cuvântului și aducerii acestuia în nesclipiri.

Suntem născuți din mama-om pe care pruncul o recunoaște încă din

pântece. Unii plâng când se nasc, lăcrimând încă din primele clipe ale vieții pentru ceea ce nădăjduiesc, alții așteaptă palma celui care îi pune în dreptul vieții, fiind necunoscătorii amarului ființei telurice. Literatul este lumina celestului universal valabil existenței pe Pământ, este Universul însuși pentru că lui i s-a dat prin naștere descifrarea tăcută a verbului existențial: „Literatul adevărat sădește slovele, care înfloresc când cititorul se simte luminat de profunzimea adâncului respirat al ideilor ce emană culturalismul incandescent” (Mureșanu, 2011:141). Creierul lui este brăzdat de energii ce pot schimba cu ajutorul celor două viziuni, deusian și luciferic, esența cuvântului. Cuvântul fiind idee, ideea Dumnezeu. Poezia și proza sunt elemente angelice când spiritul cunoaște în totalitatea lui esența creației, desăvârșirea ei ca deslușire nedeslușită în tainica sferă a imaginației, idei în devenire în care imaginarul joacă pueril conștiința. Umbra este dublul entității în obscur, te însoțește și se tulbură când deviațiile energetice ale corpului întâlnesc opusul magnetic al altor energii. Divinul tresaltă cu neînțelegerile, tainicele ascunzături ale memoriei în perpetua mișcare a dansului angelic al ideilor. Arta este o îndeletnicire dăruită de puterea celestă celui născut să fie artist, amnarul dându-i puterea de a lumina obscurul însă nu a-l dezvălui în fața profanului pentru că nici așa nu ar înțelege taina luminii, iar amarul este gustul stării produs de cel care, din spatele creatorului, nu a înțeles-o, în schimb, i-a pătat-o cu dorința snoabă de a o avea. A sădi, în întunericul lumii căzute, acea verticală a geniului artei luminii, prin ruga unei prezențe slăvitoare, este vocația nestăpânită de idei și gânduri ale oricărui literat, poet sau prozator, român sau italian, ce merg spre nemurire.

Ceasornicarul timpului

Astăzi, marți, de dimineață, pe strada mea,
la o tarabă a apărut un personaj fără vârstă.
Purta o pancartă - **Reparăm, pentru o zi, timpul ceasurilor,
drept plată, ultimele nouă secunde!** –
(pe masă diverse obiecte împrăștiate
străluceau în raza oglinzii)

Grăbiți oamenii trec mai departe, doar unii
schitează un mic zâmbet: Hm, ciudat reparator, insolit afiș!

În drum spre școală, un copil se opri. Se uită, întrebă curios,
întinzând ceasul primit cadou, cu o zi înainte:

- Pentru o zi, ce timp îmi puteși repara?
- Depinde ce vrei! Un timp prăfuit, un timp înghețat,
un timp diferit, un timp atârnat înainte, un timp înapoi,
un timp paralel, o buclă de timp,
jumătăți sau sferturi de timp, fantome de timp măcinat?
- Un timp în avans cu zece ani!
și, astfel, prin timp, o zi, dispăruse...

Cu părul în vânt, o tânără suplă a trecut înainte.
Citind, se întoarse: De ce nu?!
- Aș vrea să primesc un timp diferit!
întinde ceasul-brățară și-n alt timp intră...

A trecut și-un bătrân, ce greu își târși anii mulți,
privind așeză pe tarabă vechiul ceas
și-n jumătăți de timp, pentru o zi, el fugi...

Întâmplarea făcu, ca pe lângă pancarta postată,
să treacă și-un om singur,
cu privirea rătăcită. Vag, gândul îi încolți:
- Un timp, un timp paralel să primesc!
Ceasornicarul-i zâmbi, tăcut îi luă ceasul
și, astfel,
între tristețe și soare,
prin ritmuri mareice, omul trecuse...

.... spre seară își strânse afișul, taraba cu piesele timpului,
știa sigur, a doua zi, de la fiecare,
în dar va primi nouă prețioase secunde,
cadrane de vise, imagini, cu migală fixate prin timp...

O poveste, o stare, o emoție, un vis

O poveste poate continua
și-n alte locuri sau timpuri!

Un gând alb în delirul literelor ~
Oare, unde duc urmele
pașilor noștri pierduți în ceață,
în întinderile zăpezilor imaculate?

Ce departe dansul argintiu al fulgilor pe gene,
crâmpie de povești din răsufierea sufletelor plecate!
Ce departe îngerii ce-și lasă amprenta aripilor;
ce departe florile de gheață desenate pe geamuri!

Sufletul este în căutarea perechii sale,
negăsindu-l pe pământ,
în Cer, printre îngeri, îl caută.
Tac cuvintele între noi, tac și plâng,
Vor mai vorbi vreodată?

Ei sunt în noi, ei cei plecați, ei cei prezenți!
Sclipiri de lumină din caldul trecut licăresc.
**Dacă ești în gândul cuiva
ceva din tine s-a transferat acolo!**
În perle rotunde se preschimbă toate picăturile,
în depărtate amintiri
crengile sălcilor plângătoare se leagănă.

**Ca visul din vis, ca ochiul din lacrimă,
viața-i o poveste, o stare, o emoție, un vis!**

Barierele

Învelit de albastrul cerului,
visul nu are bariere.

Dincolo de albastrul cerului,
visul nu are bariere.

Și-atunci barierele cine le-a trasat?

Frontiera
a împiedicat dorința călătorului.

Obstacolele
au împiedicat dorința de a se înălța.

De ce Biblia este o carte nepereche?

George PETROVAI

Mai înainte de evidențierea argumentelor care conferă *Bibliei* unicitate desăvârșită, cuvine-se să arăt de unde și-a luat numele, adică să examinez originea și semnificația termenului *Biblie*. Părerea bibliștilor cu autoritate este că acest termen provine din grecescul *biblia*, care are înțelesul de „cărți mici”. La rândul lui, *biblia* derivă din *biblos*, cuvânt ce desemnează partea interioară a papirusului, planta din care în antichitate se fabrica „hârtie” de scris. De altminteri, fapt ilustrat în *Iosua* 13/5, grecii numeau *Biblos* portul fenician Ghebal prin care era importat/tranzitat papirusul din Egipt. Întrucât diversele mesaje scrise pe acest material erau cunoscute ca *biblia*, iată motivul pentru care, cu timpul, termenul a ajuns să exprime toate tipurile de scrieri (suluri, cărți, scripturi, documente), ba chiar o colecție de cărți mici dintr-o bibliotecă. Mult mai târziu, termenul *Biblia* a fost întrebuintat în latină ca substantiv la singular, de unde a pătruns în limba română sub forma *Biblie*.

Vasăzică, ceea ce înțelegem astăzi prin *Biblie*, în fond este colecția celor 66 de cărți antice, redactate și succesiv compilate în peste 1600 de ani, colecție pe care Ieronim, autorul *Vulgatei* (*Biblia* tradusă în latină), a numit-o *Bibliotheca Divina*. Da, căci respectiva bibliotecă are un catalog sau o listă de cărți acceptate ca Scripturi inspirate și autentice (așa numitul canon al *Bibliei*), toate cărțile neautorizate (*Evanghelia după Iuda*, *Evanghelia lui Nicodim*, *Evanghelia după Maria Magdalena* etc.) fiind

considerate apocrife și, ca atare, excluse.

Cum spuneam mai sus, catalogul fix al *Bibliei* cuprinde 66 de cărți (39 fac parte din *Vechiul Testament* sau *Scripturile ebraice*, celelalte 27 alcătuiesc *Noul Testament* sau *Scripturile grecești*), toate aceste cărți fiind scrise sub inspirația divină și numai în parte fiind revelate.

N.B. Mărturisitorul Petre Țuțea spunea că inspirația și revelația sunt căile Domnului, inspirația fiind definită de el ca favoarea divină, iar revelația ca acțiunea directă a divinității...

Cât privește cuvântul *canon*, acesta provine din ebraicul *qané*, cuvânt utilizat la început pentru desemnarea trestiei, care, atunci când nu se găsea la îndemână o bucată de lemn, servea drept vergea la măsurat. Ulterior, apostolul Pavel a atribuit termenului grecesc *kanón* semnificația „reguli de conduită”, întrebuintându-l și cu sensul de „măsură a marginilor sau teritoriului” repartizat cuiva. În noua accepțiune apostolică, numai cărțile canonice sunt cu adevărat inspirate și drepte ca firul de plumb, adică demne să fie utilizate ca îndreptar în stabilirea credinței și conduitei corecte...

Dar iată câteva dintre atributele *Bibliei*, care fac din ea o carte nepereche:

1) Cu toate că, așa cum arătam mai sus, *Biblia* a fost scrisă de mai mulți autori în peste 1600 de ani, ea – potrivit mesajului transmis și profețiilor ce s-au împlinit în totalitate – înfățișează o uluitoare coeziune internă;

2) *Biblia* a rezistat tuturor persecuțiilor la care a fost supusă în multimilenara ei existență și, în plus, și-a transmis textul cu o asemenea extraordinară fidelitate, încât face dovada clară că este Cuvântul lui Dumnezeu;

3) Exactitatea științifică a informațiilor comunicate (este singurul document istoric ce amintește în mai multe locuri de hitiți, iar în cartea *Iov*, Pământul este văzut/definit ca o sferă suspendată pe nimic);

4) Marea onestitate a autorilor (David, Solomon, apostolul Petru etc.), chiar și atunci când aceștia își descriu înfrângerile, slăbiciunile sau îndoielile (de pildă, Petru s-a lepădat într-o singură noapte de trei ori de Mântuitor), fapt care-i conferă un plus de umanism și credibilitate;

5) Atractivitatea generată de splendida îmbinare dintre simplitatea limbajului utilizat și inegalabila frumusețe a parabolilor cu rol ilustrativ-întăritor, îndeosebi în *Predica de pe munte*, mesaj veșnic tânăr, ce musai merge la inimă și-l înțelepțește pe cititor sau ascultător.

În căutarea Adevărului (20). Dor de Eminescu

Dacă te doboară dorul nu da vina pe Mihai Eminescu

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

Ca și florile sunt dorurile și patimile unui suflet: „*Ca și flori în poarta vieții/ Bat la porțile gândirii,/ Toate cer intrare în lume,/ Cer veșmintele vorbirii.*”. Dar câte nu se scutură moarte, lipsite fiind de veșmântul trainic al vorbirii! Și așa s-au scuturat dorurile și patimile atâtor alți scriitori, care au socotit că este de prisos să mai muncească pentru a-și croi veșmintele vorbirii. Mihai Eminescu a muncit în această privință mult. Nu este alt scriitor, care să fi controlat ca dânsul întocmirea fiecărei propoziții și a fiecărui cuvânt. Ne este foarte DOR de Mihai Eminescu, mai ales acum când ne-am îndepărtat de limba noastră, de obiceiurile noastre și am devenit cetățeni europeni, sau mai bine zis ai nimănui. Poporul român a rezistat datorită tradițiilor și credințelor noastre de la stăbunii daci cu asimilări ale unor popoare trecătoare. Locul oamenilor înțelepți a fost luat de așa zișii formatori de opinii care răspândesc în spațiul public informații multe și neadevărate. Avem nevoie de marele geniu al literaturii române Mihai Eminescu. Trebuie să-l recitim și să-l aducem din nou în fața generațiilor

tinere care nu prea știu nimic despre acesta. În secolul XXI toți oamenii se consideră învățați și educați prin diferite mijloace. Și în alte secole au existat oameni învățați și talentați care au contribuit la evoluția omenirii. Iată ce afirma Mihai Eminescu despre acești oameni cu aproape 150 ani în urmă „Oamenii învățați, dar fără talent propriu și de iubire, adică purtătorii științei moderne mi-i închipui ca o sală întunecată cu o ușă de intrare și cu una de ieșire. Ideile străine intră printr-o ușă trec prin întunericul săli și ies pe cealaltă, indiferente, singure și reci. Capul unui om de talent e ca o sală luminată, cu pereți de oglinzi. De-afară vin ideile într-adevăr reci și indiferente, dar ce societate, ce petrecere găesc. În lumina cea mai vie ele-și găesc pe cele ce s-asemen, pe cele ce le contrariază, dispută – concesii și ideile cele mari, chintesența vieții sale sufletești, se uită la ele dacă și cum s-ar potrivi toate fără să se contrazică”. Astăzi, când cantitatea de informații a crescut exponențial datorită tehnicilor moderne de transmisie și răspândire rapidă (TV, internet, Facebook, etc.), mintea umană nu mai are nici timp și nici capacitatea intelectuală de a le prelucra, de a le evalua și de a lua decizii corecte. Din această cauză omul a devenit un ascultător docil, un sclav modern în mâna altor oameni care manipulează informația după cum dorește. Scopul este de a domina și de a stăpâni după interesele proprii. Nu s-a schimbat nimic de mii de ani la acest popor. Mihai Eminescu se adresa lui Gheorghe Panu „Panule, ști tu că în lumea aceasta nu este nimic mai

interesant decât istoria poporului nostru, trecutul lui, tot, tot, este un șir neîntrerupt de martiri... De mii de ani ne trădăm conducătorii patrioți în mâinile dușmanilor sau îi omorâm noi. Ne place să ne închinăm puterilor străine și facem concurs care dăm bir mai mare ca să ne pună stăpâni. Geniile și oamenii de știință au fost umilite în toate timpurile. Cele mai multe au luat calea străinătății, iar cei care au rămas au murit într-o sărăcie lucie. Comportamentul față de aceștia este descrisă și de Mihai Eminescu, care a fost și un foarte bun jurnalist de investigații. Asupra lui tot timpul s-a exercitat o presiune din partea clasei politice, care dijmua ca și în timpurile noastre toate posturile din administrația statului. Iată cum descrie una dintre aceste măsuri: „Dupa încercarea grea pe care am îndurat-o, prin destituirea din postul ce-l ocupam ca revizor, fără cauză, dar cu efect zdrobitor asupra existenței mele materiale, azi profesorul Vizanti mă lovește prin o înscenare, tot atât de odioasă, la care se alipește și prietenul Petrino. Înțeleg răutatea celui dintâi, dar nu pot înțelege scopul celui de-al doilea, când eu nu mai am nici o pretenție, ce pretenție poate să aibă dânsul?. Îl credeam prieten și azi face alianță cu dușmanii mei. Cred că-i o rătăcire, sau în cazul cel mai bun, o răzbunare contra unui articol ce-am scris într-o revistă din Pesta. Copilărie. Ah, politica este cauza tuturor nenorocirilor din țara noastră. Politicienii subordonează tuturor ideilor mari, cauza patimilor din culise. Victimile nu sunt adversarii politici puternici, hrăpăreți, ci, micii

slujbași, nenorociții care nu pot să se apere. Răzbunarea lor e murdară. Chiar dacă lovesc, vezi în atitudinea lor portretul lașului,,.Ce orizonturi largi, ce vaste probleme și ce subiecte virgine i s-au desfășurat înainte! Sufletul lui se va umple de seva puternică a timpului său; el va căta blând și iubitor în juru-i și va vedea pe cei umiliți și nedreptățiți, va pipăi rănile societății noastre, va

vedea relele și dezordinea lumii și vieții de acum și nu va plânge lacrimi sterile, nici nu va blestema, desperat, căci în el va palpita concepția unei lumi mai bune; glasul lui va vibra de sentimentul adânc al solidarității și de însemnătatea chemării lui în mijlocul nostru. „Versul lui va răsună ca o trompetă de luptă și sub farmecul cântecului său dătător de putere și de lumină,

inimile noastre vor tresări ca dintr-un somn și cuvântul lui profetic, privirea lui inspirată ne va arăta, în fața ochilor noștri extaziați, lumina uimitoare a unui ideal măreț, un splendid, un grandios răsărit de soare, peste-o lume și-o viață nouă!” (Alexandru Vlahuță).

(Va urma)

Festivalul Internațional de Literatură „Mihai Eminescu”, Drobeta Turnu Severin, 12-14 ianuarie 2017, ediția a XXVII-a

Convingerea noastră a celor de astăzi, este că sub influența operei poetice, a prozei scrise și a articolelor publicate în numeroase reviste a lui Mihai Eminescu se vor afla toate generațiile care l-au urmat și-l vor urma, și prin acestea, întreaga cultură românească. Opera lui Eminescu a pătruns până într-atâta mentalitatea celor ce vorbesc și scriu românește, că urma ei nu se mai poate stinge pe veci. Frumusețea „verbului,, eminescian va sta încrustată de-a pururea între podoabele sufletului românesc, cât timp acesta va exista. Există și o altă latură de cercetat la Eminescu, și anume latura umană a marelui geniu care a influențat timpurile de la el spre viitor. Sunt multe lucruri de cercetat și anume pe unde a călătorit, cu cine a avut contacte de-a lungul vieții, în afara celor care l-au cunoscut? Sunt perioade contradictorii din viața lui Mihai Eminescu. O astfel de perioadă este dată de scriitorul Dumitru Copilu Copillin în cartea sa Eminescu-Universalul, care constată existența unei „pete albe,, în biografia lui Eminescu, remarcată și de autorul cărții „ Povestea Magului călător,, Ion Câmpean. Nu se știe unde a fost între octombrie 1866 când urma i se șterge în munții Cindrel, lângă Sibiu, și mai 1867, când este remarcat de actorul Iorgu Constantin în portul Giurgiu, lucrând ca hamal. Dacă stăm și analizăm toate drumurile lui Eminescu prin Europa constatam că într-o viață așa de scurtă a parcurs foarte multe trasee, cele mai multe făcându-le pe jos. Dar Mihai Eminescu nu este numai poet de geniu. Este ceva mai mult. El este cel dintâi care a dat un stil sufletului românesc și cel dintâi român în care s-a făcut fuziunea cea mai serioasă,

fuziunea normală, a sufletului daco-roman cu cultura occidentală. Noi nu putem să ne integrăm în Europa fără valorile noastre naționale, iar cel mai important lucru este păstrarea limbii românești alături de credințele noastre populare. Este un avertisment pentru noi că pierderea acestora va conduce la decăderea noastră. Ori, acest lucru nu s-a întâmplat de mii de ani, cu toate că am fost copleșiți de popoare care acum nu mai există. Flacăra națiunii rămâne aprinsă atâta timp cât ne vom aduce aminte de trecutul nostru, în special de marii oameni de cultură și de stat care au contribuit la formarea României moderne. Eminescu este unul dintre cei mai importanți oameni de cultură pe care poporul nostru l-a avut. Procesul culturii române întregi s-a depănat în mic, dar concentrat în munca lui Eminescu. Acea „căutare de sine,, a lui este „căutarea de sine,, a culturii române întregi. Bat la porțile acestei culturi atâtea gânduri și atâtea doruri. Vântul de apus le aduce pe unele, suflul pământului, în care se odihnesc strămoșii, le ridică pe altele și toate cer veșmintele

Climate literare

vorbirii ca să poată intra în viața poporului nostru. Eminescu a fost primul, care a deschis acestor gânduri și acestor doruri o poartă de intrare spre o viață

durabilă. De aceea este și natural, că aceia care vin după dânsul și sunt împinși spre misiunea aceeași „căutări de sine,, să fie sub influența lui. Școala lui Eminescu este scoala culturii neamului și nu numai. Poporul român intrând cu Eminescu în Europa aduce mari servicii culturii europene. Să nu uităm că Mihai Eminescu a strabătut Europa în lung și în lat, că a studiat la Viena și Berlin și că prin opera sa a contribuit la emanciparea Europei. Oare câți dintre europeni, în afara poporului român, sunt conștienți de acest lucru? Ne rămâne nouă, urmașilor, să-l promovăm pe Mihai Eminescu, în primul rând în Europa și apoi în întreaga lume. Numai așa vom fi cunoscuți ca un popor iubitor de literatură și îi vom învăța și pe alții ce înseamnă cuvântul DOR.

Marele nostru poet, Mihai Eminescu, este iubit de întreg poporul român și din ce în ce mai mulți străini, care văd în el un poet universal. De ziua de naștere a marelui poet au loc multiple manifestări care omagiază contribuția acestuia la cultura universală. Datorită unor oameni de cultură inimoși, Festivalul Internațional de Literatură, Mihai Eminescu s-a desfășurat la Drobeta Turnu Severin, anul acesta ajungând la ediția XXVII. Manifestarea a debutat la Palatul Culturii „Teodor Costescu” din municipiul Drobeta Turnu Severin și a continuat, în deja tradiționalul său periplu prin județul Mehedinți la Băile Herculane și la Mănăstirea „Sfânta Ana,, din Orșova. Desfășurarea amplului program al manifestării a fost gândită și monitorizată de către poetul și prozatorul Florian Copcea, inițiatorul Festivalului, un neostenit animator cultural, avându-l alături pe titanul scrisului românesc, Academicianul Mihai Cimpoi din republica Moldova, care cu toate

vicisitudinile iernii a reușit să vină de la Chișinău, pentru a se închina și reculege întru Eminescu acolo unde Dunărea framătă și doinește. La această amplă manifestare culturală au participat poeți, prozatori, critici literari, academicieni și alți oameni de cultură din România, Republica Moldova și Serbia, alături fiind și reprezentanți ai conducerilor administrative și ai Bisericii Ortodoxe. Manifestarea a început în sala Teodor Costescu din Palatul Culturii, Drobeta Turnu Severin, cu intonarea imnului național al României. Palatul Culturii a fost gătit în haine noi de sărbătoare, fiind proaspăt renovat. A urmat un cor format din studenți ai facultății de teologie, care a interpretat mai multe cântece cu versuri ale marelui poet. Muzică divină, dumnezeiască, parcă venită din universul descris atât de frumos de Mihai Eminescu în poeziile sale. În cuvântul său părintele episcop Nicodim a subliniat importanța zilei de 15 ianuarie, ziua culturii românești, aducând omagiu marelui geniu al literaturii, Mihai Eminescu. După o serie de luări de cuvânt ale mai multor poeți și scriitori s-au decernat premiile Mihai Eminescu pentru contribuții la dezvoltarea literaturii românești, în special pentru promovarea lui Mihai Eminescu. A urmat depunerea de flori la statuia lui Mihai Eminescu situată în grădina liceului Traian din Drobeta Turnu Severin. Liceeni frumoși erau prezenți cu flori, dar comoditatea dascălilor care nu au dat o prea mare importanță acestui eveniment, a făcut ca noi participanții să facem o cărare prin zăpada imaculată care era așternută ca un covor până la statuia marelui

poet. Poate așa a dorit poetul, să nu fie tulburat prea mult și să nu se abată de la gândurile sale. A urmat un dîneu la biblioteca Ion Gheorghe Bibicescu din Drobeta Turnu Severin, care a implinit 95 ani de la înființare. A doua zi ne-am deplasat la Băile Herculane, unde am fost întâmpinați de primarul

orașului. În sala de consiliu al primăriei s-au recitat versuri de către tineri liceeni, sau adus omagii și s-au împărțit premii. Copii care au recitat versuri de Mihai Eminescu ne-au confirmat slaba pregătire a lor la limba română și neînțelegerea unui text, greu descifrat, de cele mai multe ori pe telefonul mobil. În schimb organizarea a fost impecabilă datorită domnului primar Cristian Miclău pentru interesul deosebit pe care-l acordă festivalului. S-au depus coroane de flori, mai întâi la statuia lui Mihai Eminescu, iar apoi la statuia lui Adrian Păunescu. Cei doi mari poeți stau acum față în față (chir dacă îi separă un drum), ascultă și comentează ce se mai petrece pe plaiurile mioritice ale României. Următorul popas l-am făcut la Orșova, la statuia lui Mihai Eminescu, unde ne-am recules și am depus flori. Amplasată pe malul Dunării, statuia lui Mihai Eminescu veghează ca nimeni să nu pătrundă dincoace de hotarele noastre, să ne tulbure apele, munții și pădurile. Ne-am plecat capetele descoperite în fața geniului și l-am rugat să ne

ierate pentru cei ce nu-l înțeleg. Ultimul popas l-am făcut la Mănăstirea Sfânta Ana de lângă Orșova. Aceasta este așezată pe coama Dealului Mosului, care domină orașul Orșova. Această mănăstire are un istoric aparte, fiind ctitorită de către cunoscutul ziarist interbelic Pamfil Seicaru, care a luptat în zona Orșovei în calitate de tânăr sublocotenent al Regimentului 17 Infanterie în primul Război Mondial. Aici s-a făcut o slujbă de pomenire pentru Mihai Eminescu. Toti participanții au fost impresionați de această slujbă la care a participat un sobor de preoți. După slujba de pomenire au fost înmânate premiile Pamfil Șeicaru pe anul 2017 pentru promovarea literaturii române. Invitată pentru a patra oară la acest presdigios reper cultural internațional, revista „Climate literare”, prin premianți săi: Ion Iancu Vale, Gheorghe Valercă Cimpoșca și George Bârligeanu Vulcana. Pe lângă premiile „Pamfil Șeicaru”, (2008) și „Mihai Eminescu”, (2009), anul acesta, revista noastră Climate literare și-a adăugat în palmares încă trei

medalii pentru promovarea literaturii române: medalia „Ioan G. Bibicescu” și două premii „Pamfil Șeicaru”. Printre premianții de anul acesta, putem nota nume de referință ale literaturii și culturii românești actuale precum: Băciuț Nicolae, Dumitru Copilu Copilin, Mihaela Albu, Marian Nencescu, Ioan Baba, Virginia Popovici, Gabriel Coșoveanu, Vasile Bahnaru, Jean Băileșteanu, Ioan Latcu etc. Multumim organizatorilor, în special domnului Florian Copcea, pentru tot ce ce fac ca acest festival internațional de literatură Mihai Eminescu să se țină anual la Drobeta Turnu Severin. Ce este mai frumos decât o participare activă la un festival internațional dedicat marelui geniu Mihai Eminescu și primirea unor premii care ne onorează, dar totodată ne și obligă să purtăm flacăra aprinsă din sat în sat, din oraș în oraș, contribuind și mai mult la promovarea literaturii și culturii românești?

Gheorghe Valerica Cimpoșca

Extract de umbră

„Oprește trecerea!”

(Lucian Blaga)

*Copilăria, toată, contemplantă înțelepciunea și iubirea
în infinitul jocului, adună mărunte miracole, visează ...
și nu știe că visează.*

*Dintr-un motiv simplu, dar insuficient explicat, orice copil desenează, spontan,
magia visului, în adierea fiecărei clipe.*

*Și fiecare clipă, care trece, întinde larg aripile visării înspre ne-mărginirea visului
ce încă nu a fost visat, către plutirea multicolor – suavă a ultimului vis ..., visul fără
de cel care visează, visul pur.*

*Atunci, și numai atunci, copilăria se transformă, discret și ireversibil, în ultima
frontieră a eternității.*

Lumini paralele

Ion Teodor PALADE

Un braț de lirice

Traian VASILCĂU

Zborul Mântuirii

*Pentru Rodian Drăgoi
Rana e mai ușoară când se-mparte,
Am chin destul, dar plânsul tău nu-l am.
Hai să ne ducem sarcinile, Frate,
Cât suntem doi cocori pe-același ram.
Ții minte cum zburam cândva spre stele?
Era puțin și ajungeam în Cer...
Hai ia, te rog, din sarcinile mele,
Dă-mi-le pe-ale tale, prinț stingher.
Drept mai avem la zborul Mântuirii
Și pomul unde stăm fără permis
S-o prăbuși cu roadele Uimirii
La pragul ultimului nostru Vis.*

Vis nesfârșit

*Petra a căzut pe o terasă.
A-nchis ochii și a adormit.
Și de-atunci visează nesfârșit,
Și de-atunci visează nesfârșit.
E în lan de maci privighetoare,
Strai de sărbătoare poartă ea.
Strigă luna: „Asta-i sora mea!”.
Strigă luna: „Asta-i sora mea!”.
Și de-atâta vis fără-ncetare
Fratele ei prinde a cânta
Că nu știe de-o va îngropa,
Că nu știe de-o va îngropa.
Un ocean vuind e-ntreaga zare,
Un ocean se-atinge de pământ
Și-n atingeri e un clinchet sfânt,
Și-n atingeri e un clinchet sfânt,
Pe care-o tăcere îl culege
Și-l presoară ca pe mir, duios,
Peste Petra, ce-a surăs frumos,
Peste Petra, ce-a surăs frumos.*

Mucenicească

Pentru Paul Spirescu

*O mănăstire-n fața mării, Mama!
Cu lumânările în ochi arzând
Și vântul de din zări cădelnițând
Și potrivindu-i, iar și iar, năframa.
Plinitu-i-sa vremea, și-n tăceri
S-o scufunda, cântând, cu-aleasă vrere,
Ca Poezia dusă la junghiere,
Sub stelele jertfite-n tămâieri.
Atunci pe-o scară albă de mister
Vor curge îngerii în fremătare.
Legându-i ranele c-o sărutare,
Să-i dea cunună veșnică în Cer.*

Acasă

*Ca și David, plâng mereu,
Patul mi-i de jale.
- Ia-mă-acasă, Tatăl meu,
Că-s pribeag pe cale.
Mîndru-am fost și mînios,
Aprig precum vântul
Și mai mare păcătos
N-a știut pământul.
Vameș, cad, ingenunchind,
Lângă a Ta cruce,
Care-n mine înflorind
Milă îmi aduce.
Și când sunt de lacrimi scris,
Gura-Ți mângăioasă
Zice: „Hai, că ți-am promis
Să te iau Acasă!
Acolo, lui Tatăl tău
Să-i dai Tot, nu partea,
Iar lumii să-i pară rău
Că ți-a dorit moartea!”.*

Văd

*Puțină rugăciune am în mine.
Păcatu-ntreg în mine-l port mereu.
De-atâta bine, Doamne, îmi e greu
Și din ce-mi dai nimic mi se cuvine.
Am abdicat din Rai, cu bucurie
Și prin necazuri azi împărățesc.
De-atâta hulă iadurile-mi cresc,*

*În gura mea aflându-și ctitorie.
Pierzării noi îmi jinduie privirea,
De ele să m-ascund cutez în van,
Dar revărsându-mi plânsul în ocean
Simt că-s salvat. Și-n față văd Iubirea!*

Murmur de gealat

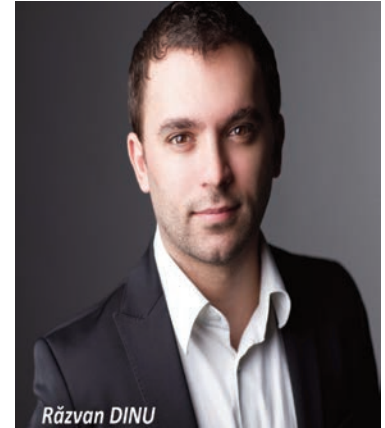
*Jelui-m-aș și n-am cui,
Chiar de-s fiul șecului,
În Tăcere mă încui,
Numai ei sufletu-i spui
Și-mbrăcat în ea veghez
La o taină ce mi-i Crez
Și atât cât nu adorm
În pustiu nu mă transform
Și atât cât am suspin
Plec din toți, da-n toate vin
Și din jeluirea mea
Râu fac pân-la prima stea,
Să se spele-n el de-oftat
Ultimul din noi gealat.*

***

*Cuvintele-s tot mai străine
Și mâine ne vor părăsi.
Dar eu n-am să mă las de tine,
Pâine îți sunt și vin ți-oi fi.
Cuvintele spun disperare
Și înfloriri de cimitir,
Când ninge-a mare-nsingurare
Rostită clar de Radu Gyr.
Din oameni fuge bucuria
Spre zări de taină-naintând,
Se-arată-n orice geam Mesia,
În ochii lui zăpezi ducând.
Suntem două tăceri călcate
De pașii iernii, grei, de fier.
Fulgule cu povești uitate
Și lunecă trăsuri prin cer.
Nu ne găsim de-atâta iarnă,
Nu ne vedem de-atâta hău
Și-n trupul meu a prins să cearnă
Ninsoarea cu numele tău.
Vor trece secolii de mână,
Unul ne lasă chiar acu
Și-oi ști când o să fii bătrână -
Că-acea ninsoare ai fost tu.*

BRÂNCUȘI: VIZIONARUL

Răzvan DINU

din SUA, la: Philadelphia Museum of Art; Museum of Modern Art (MoMA), Metropolitan Museum, Guggenheim, din New York; The Art Institute of Chicago; The National Gallery of Art Washington, D.C.; Seattle Art Museum; Harvard Art Museums (The Fogg Art Museum, the Busch-Reisinger Museum and the Arthur M. Sackler Museum) Cambridge, MA; Yale University Art Gallery New Haven, CT, ș.a.

Evenimentul a marcat sărbătorirea a 141 de la nașterea lui Constantin Brâncuși, și, totodată, apropiata comemorare a 60 de ani de la dispariția artistului.

Doina Lemny este doctor în istoria artei, muzeograf, curator și cercetător la Musée National d'Art Moderne, Centre Georges Pompidou din Paris. Este specialistă în sculptura modernă din prima jumătate a secolului XX, cu un interes deosebit pentru opera lui Brâncuși. A publicat documentele din arhivele Brâncuși din Paris în volumele „L'Atelier Brancusi, La Collection,, (Paris, Centre Pompidou, 1997) și „La Dation Brancusi: dessins et archives” (Paris, Centre Pompidou, 2003), precum și corespondența și notele de atelier românești, în „Brâncuși inedit” (București, Humanitas, 2004). A fost co-curatorul a șapte expoziții tematice

Institutul Cultural Român din New York (ICRNY) a organizat „BRÂNCUȘI: VIZIONARUL”, un eveniment special, dedicat sculptorului român Constantin Brâncuși (n. 19 februarie 1876, Hobița-Peștișani, jud. Gorj - d. 16 martie 1957, Paris), cel care, prin viziunea sa originală și unică și prin tehnicile sale inovatoare, a redefinit forma și semnificația sculpturii secolului XX. Opera sa a avut o influență decisivă atât asupra contemporanilor săi, cât și asupra viitoarelor generații de arștiti.

Evenimentul a avut loc vineri, 17 februarie 2017, de la ora 19.00, în sala Auditorium a ICR New York, și a inclus mai multe manifestări:

- „Brancusi: The Art of Carving One's Own Image” / „Brâncuși: arta de a-și sculpta propria imagine”. Conferință susținută în engleză de dr. Doina Lemny, istoric de artă și curator la Musée National d'Art Moderne, Centre Georges Pompidou, din Paris, de care aparține și celebrul „L'Atelier Brancusi”. Conferința a reliefat rolul lui Brâncuși ca propriu „impresar artistic”, prin intermediul fotografiilor sale - fie autoportrete, fie imagini din atelierul sau, cu operele in situ.

- Prezentare de carte: " Brancuși, an Artist without Frontiers" / "Brâncuși, un artist fără frontiere", de Doina Lemny (București, Ed. Noi Media Print, 2016).

- Proiecția filmului documentar „Brâncuși - L'ensemble sculptural de Târgu Jiu en Roumanie” (2012, 15 min., coordonator: Doina Lemny, imagine: Cristian Tamaș, montaj: Marius Robu, coloana sonoră: George Enescu - „Sonata nr. 3”, vioară: George Enescu, pian: Dinu Lipatti). Filmul

prezintă ansamblul monumental al lui Brâncuși de la Târgu Jiu / „Calea Eroilor”, compus din „Masa tăcerii”, „Poarta sărutului” și „Coloana fără sfârșit” („Coloana infinitului”), la care se adaugă „Aleea scaunelor”, toate dispuse pe aceeași axă simbolică, orientată de la apus spre răsărit, cu o lungime de 1275 m. Ansamblul a fost conceput ca un omagiu adus eroilor români căzuți în timpul Primului Război Mondial și i-a fost comandat lui Brâncuși de „Liga femeilor gorjene”, condusă de Arethia Tătărescu, soția primului ministru de atunci, Gheorghe Tătărescu. Ansamblul a fost executat în anii 1937-1938 și a fost inaugurat la data de 27 octombrie 1938. După ce autoritățile comuniste au încercat chiar demolarea „Coloanei fără sfârșit”, aceasta a fost demontată, restaurată și reinstalată în anii 1996-2000, sub coordonarea lui Radu Varia. Prin acest ansamblu, Brâncuși a realizat încă o operă de pionierat, deschizând calea către sculptura monumentală modernă de spațiu public și chiar către instalaționismul de mai târziu.

- Expoziție de carte, cu volume provenind din fondul Bibliotecii ICR New York și din colecții private, dedicate operei și personalității lui Brâncuși, incluzând monografiile și studii critice, în engleză, română și franceză, semnate, între alții, de Sidney Geist, Athena Tacha Spear, Ann Temkin, Friedrich Teja Bach, Margit Rowell, Doina Lemny, Marielle Tabart, Carmen Gimenez, Matthew Gale, Barbu Brezianu, Ion Pogorilovschi, Petre Oprea, Catalina Bogdan Mateescu, A. Petringenaru, Cristian-Robert Velescu, Vasile G. Paleolog, Ștefan Georgescu-Gorjan, D. Bara ș.a. Expoziția de carte a fost dublată de una de imagini ale lucrărilor lui Brâncuși aflate în importante colecții muzeale

la „Atelierul Brâncuși” din Paris, în perioada 1998-2002, și curatorul expozițiilor: „Antoine Pevsner dans les collections du Centre Pompidou” (2001), „La Dation Brancusi” (2003), „Henri Gaudier-Brzeska dans les collections du Centre Pompidou” (2009), coordonând și cataloagele aferente. Este autoarea mai multor volume: „Brancusi” (Paris, Oxus, 2005); „Brancusi & Gaudier-Brzeska: points de convergence” și „Henri Gaudier-Brzeska: Notes sur Liabeuf et Tolstoi” (Paris, L’Échoppe, 2009);

„Lizica Codréano, une danseuse roumaine dans l’avant-garde parisienne” (Lyon, Fage, 2011); „Brancusi, au-delà de toutes les frontières” (Lyon, Fage, 2012); „Brancusi”, colecția „Monographies” (Paris, Centre Pompidou, 2012); „Henri Gaudier-Brzeska, un sculpteur «mort pour la France»” (Lyon, Fage, 2015); „Brancusi, an Artist without Frontiers” (București, Noi Media Print, 2016).

CĂRȚI, PICTORI, SCRITORI

Dorel SCHOR

Editorii se gândesc întotdeauna la succesul cărților trimise în librării, știind foarte bine că acesta depinde de numele autorului, de titlul bine ales și de copertă. Iar coperta, atunci când e bine gândită, sugestivă și, mai ales, semnată de un bun ilustrator, e esențială. Adesea, autorul sau editura apelează la un pictor cunoscut, știind foarte bine că reputația și măiestria acestuia sunt un factor foarte important pentru succesul opului tipărit.

Solo Har și Adi Cristi sau pe una din cărțile mele de aforisme umoristice.

Cu ani în urmă, l-am „descoperit” pe Moris Manes pe coperta unui periodic... medical pe care îl ilustra cu un reușit violoncelist. Tot așa, mai recent, Miriam Cojocaru, asigură succesul unor reviste medicale (Imaj și Ob-gyn), dar și coperta revistei de arta intitulată „Can” (Aici). Un tablou al lui Lipa Natanson a fost ales la Yad v Shem pentru a ilustra volumul apărut în colecția Martiri și

Franciscăi Stoleru. Tot lucrări de ale ei recomandă cititorilor două volume ale lui Carol Feldman.

Un volum de versuri ale lui Zoltan Ternér are pe copertă portretul poetului, creație a pictorului Liviu Lăzărescu. Discipol al maestrului Corneliu Baba, acesta este unul din puținii portrețiști care reușește să surprindă fizionomia, dar și trăirile interioare ale modelului. Personal, am apelat la

Acesta e motivul pentru care multe tablouri ale regretatului pictor Baruch Elron le regăsim reproduse pe numeroase volume, cum ar fi cine-romanul lui Mircea Radu Iacoban „Pompe funebre”, plachetele de versuri semnate de Shaul Carmel, Bianca Marcovici,

eroi ai Holocaustului „The daughter we had always wanted” de Naomi Morgenstern.

Pictorița Liana Saxone-Horodi semnează tabloul Nuntă evreiască care a fost reprodus pe coperta romanului „Karin, mon amour” al

Constantin Ciosu, reputat caricaturist și cartonist, pentru ilustrarea cărții de umor editate în Spania „Costumul lui Adam”, (El traje de Adan), inclusiv sugestivă copertă.

Viața sufletului Dincolo (povestiri ardeleneste)

Propus de Al. S.B.

Prima poveste - O jumătate de măr

„O, Doamne, ce mi-o povestit o femeie din Hărnicesti. O fost murit soacră-sa și tare și-o bănuț (i-a părut rău) după ea, că o trăit laolaltă mai bine ca mama cu fata. Aveu în grădină un măr cu mere de vară gălbine și bune, farinoase, care se coceau mai devreme, cam pă la Sântămaria Mare, când nu prea sunt mere coapte. O fost oarece duminica, și în drum era o roată de femei. S-o gândit ea: „Apoi, mă duc și culeg o poală de mere, care-or și (fi - n.r.) mai frumoase, de supt măr, și le duc la femeile cele, să sie (fie - n.r.) de sufletu' soacrii mele, că și ei tare bine i-o plăcut merele aieste”. S-o dus, s-o cules o poala de mere mândre, coapte, gălbine și s-o dus la femeile cele. Tâte s-o luat câte două, către tri, c-o fost tare bune și-o mâncat cu poftă. Ș-o zâs femeile: "Să sie în numele Domnului și de sufletu' soacrii dumatle". Ea n-o mâncat nici unu' dacă o văzut că le plac așe de bine la femei. Pă când s-o uitat în poală, mai avea numa' un măr putred de jumătate. S-o gândit: "Noa, pă aiesta l-oi mânca dară eu, că nu poci să-l dau la nime". Și o început să-l curățe cu unghiile, să rumpă ce era putred și să arunce jos. Da' tocmai atunci o zinit pă drum un cocon de țâgan, și când le-o văzut pă celea mâncând, și mirose a mere de te rădica mirosu'n văzduh, o zâs căta ea: "Dă-mi și mie un măr". "Vai de mine, da' cum aș putea să nu-ți dau? Da' nu mai am nici un măr în poală. Nu mai am decât jumătatea asta că ceialtă o fost putredă". "Dă-mi-o și pă aceie", o zâs coconu'. Și i-o dat-o. În noaptea aia o visat-o pă soacră-sa. O zâs: "Vai, bine m-am stâmpărat cu jumătatea ceie de măr!". Noa, cele mândre, gălbine ca aoru, pă care le-o dat la femei, nu le-o căpătat soacra-sa în cer, nu i-o fost primite. Numa' mărul' cela putred corățat, ce l-o dat la puiul' de țâgan, o fost primit. Trebe-a da la cela lipsit!". (Ioana lu' Pretilus, 72 ani, Desești)

A doua poveste - Doi cartofi

„Da, ce v-oi spune eu nu-i glumă, nu-i șagă. Omu' mieu când o fost beteag rău o zâs că el n-o dat în viața lui la nime' de pomană nimic, așe, oarece de mâncare, și amu îi pare rău. "Ba, să nu mințasc, am dat doi cartofi coțți la un om sărac", o zâs. "Asta o fost când am zinit (venit) io din război. Am zinit pă jos, cu încă un camarad, cu hatijacurile (rucsacurile) în spate, și n-avem în ranițe nimic de mâncare. Abde (abia) mai puteam să pășim de foame.

Praznicul morților:

Ș-am aflat atunci o holdă de cartofi. Am scos cartofi din holda ceie, am aprins un foc, i-am copt în spuză ș-am mâncat. Pe câți nu i-am putut mânca, i-am pus în rucsacuri și-am plecat. După ce ne-am prins un pic inimă cu picocii (cartofii) ceia, odată am căpătat spor la drum. Și ne-am tâlnit cu un om sărac și i-am dat doi cartofi coțți, care-o fost mai mândri".

Nu la multă vreme de când mi-o zâs povestea, Vasalia meu o murit. I-am făcut parastasiile, da' într-o noapte, îl visez că stă la o măsuță și are dinainte doi cartofi. Numai doi cartofi. Era îmbrăcat în costumu' pă care l-am dat la un fecior bătrân de pește Sasar - și acela-i mort amu. Io urcam pă o coasta și îl videm cumva de sus. Urcușu' îi bun; urci spre viață. Când am văzut că are dinainte numai doi cartofi, am vrut să cobor, să mă întorc, să ajung la el, să grăim, să-l întreb de ce nu are și altceva pă masă, da' n-am putut. Ceva, nu vedeam ce, nu mă lasă nici să mă mișc mai tare în direcția lui. Și o dispărut. După ce m-am trezit, apoi mi-am adus aminte ce mi-o spus când o fost beteag, înainte să moară. Io am gândit că dacă fac parastasiile și-i dau, a avea și el. Da' omu' trebe să-și deie cu mâna lui, cu sufletu' lui. Ce-și da cu mâna lui, aceie are pă Ceie Lume. Io i-am văzut masa de veci". (Ioana Sacalas, 87 de ani, Tautii de Sus)

A treia poveste - Un colac murdărit cu noroi

„D-apoi să-ți spun o poveste. Zăce că o murit un om și s-o dus dinaintea lui Dumnezău - ca omu' după ce moare, se duce mai întâi înaintea lui Dumnezău să deie de samă și numa' dup-ace îi trimas unde s-o pregătit. Și când o sosit Acolo, o văzut o masă mare, lungă, plină cu tât feliu de bunătăți, încărcată mai ceva ca în Zua de Paști. Și pă lângă masa ceie erau scaune. Pă câte un scaun ședea câte un om; altele erau goale. Noa, amu s-ar și (fi - n.r.) așezat și el pă un scaun, unde era masa mai încărcată, da' i-o arătat Dumnezău cu dejetu unde să se pună. Pă când s-o pus pă scaun și s-o uitat, o văzut că înaintea lui, pă masă, nu-i nimic-nimicuța, nici cât să bagi în ochi la o muscă. Și s-o uitat pă lung la ceia care mâncău. Ce s-o gândit Dumnezău, ce nu s-o gândit, că i-o dat drumu' să se întoarcă pă pământ. Era un om foarte bogat. "Noa, amu mi-oi pregăti eu pomene, să am pă masa mai multe decât oricare de-Acolo", s-o gândit el. S-o dus și-o înjugat boii la car și și-o comandat un car de pomene (colaci), că așe o înțales el pomenele. După ce-o încărcat colacii (în car) o pornit la drum, da' o avut grija să nu deie la nime', Doamne, feri! Cu toate că mirosea după el a pâine coaptă până departe, și pă la porție ieșeu oameni săraci, ologi, copii. Când o fost odată, roțile carului o intrat într-o groapă cu tina și i-o picat un colac. O văzut când o picat, așe că s-o dus și l-o luat și l-o dat unui om sărac ce se uita la caru' cela încărcat. Saracu' l-o șters de tină și-o început să muște din el cu poftă, strigând: "Dumnezău primească. Să și-l vezi în Ceie Lume!". Pă când o sosit acasă, o picat înaintea boilor, s-o murit. Dumnezău l-o chemat la El. Și iară o văzut masa ceie încărcată cu fel de fel de mâncăruri, da' pă când s-o pus pă scaun, înaintea lui nu era decât colacu' cela cu tină pă care l-o dat săracului". (Maria Gavan, Tautii de Sus)

UN ALTFEL DE INTERVIU

Cu domnul Ion Teodor Palade între granițele reci ale metafizicii și granițele calde ale literaturii

Ion Teodor Palade este profesor de matematică, scriitor mai puțin vizibil și mare amator de șah. Firea domniei sale este una a unui introvertit vesel, zglobiu pe alocuri dar, în părțile ei mai adânci, metafizica și trăirile ei și-au făcut culcuș, adică nu mai au de gând să îl părăsească. De aici, toate intensitățile pe care cuvintele îl fac să le trăiască...

Gabriel Enache

Gabriel Enache: Există (din punctul dumneavoastră de vedere) în matematică, în lumea cifrelor pe care o faceți vizibilă, o anumită, un fel de dimensiune?

Ion Teodor Palade: Da, există o dimensiune, dimensiunea realităților concrete, transformată în unde ale gândirii, până acolo unde ar fi să răsară și ar începe negândita armonie.

Gabriel Enache: Plus și minus infinit delimitează sau, dimpotrivă, lărgeste granițele înțelegerii?

Ion Teodor Palade: Conceptul de infinit ne oferă certitudinea, nu totdeauna continuă, a depășirii limitelor, a trecerii dincolo de pragul, pe care doar timpul ni-l poate desena, la o efemeră pulsație a lui, ca fiind iluzoriu sau numai insurmontabil.

Gabriel Enache: Există spiritualitate în matematică, în matematica pură sau în gândirea care o compune (construieste)?

Ion Teodor Palade: Gândirea nu poate fi separată de spiritualitate, atâta vreme cât gândul are fericita respirație a primenirii. A intra în matematică, a stăruia acolo, înseamnă a fi conștient de un minim efort al gândului dăruit cu spirit... și al drumului către o maximă vibrație a unui perceptibil Univers, ce așteaptă calm să fie cuprins.

Gabriel Enache: În ceea ce scrieți – cred eu -, folosiți o notație directă, un pic seacă, o notație care îl... aruncă pe cititor într-un interval (deh!) al vagului. Ce vă face sau ce vă inspiră să scrieți aceste texte, poeme, proze, gânduri?

Ion Teodor Palade: În general, n-ar fi benefic, pentru nici una dintre părți, ca un autor să-și motiveze alegerea formelor de exprimare în fața cititorului, cu atât mai puțin... rostul rostirilor sale.

Gabriel Enache: Credeți că astăzi poezia, de fapt literatura, se mai lasă influențată de matematică, de manifestările, de trăirile ei logice, cursive?

Ion Teodor Palade: Poezia... veritabilă, izbitoare și fermecătoare, este procesul unei intense abstractizări, este o construcție comparabilă cu rezolvarea fluidă a ecuațiilor sau cu stabilirea relațiilor seducătoare între puncte, drepte și plane, este o finalizare spontană a unei anumite conexiuni neuronale.

Gabriel Enache: Câtă disponibilitate vă acordă formația de matematician pentru evadarea în lumea firavă a literaturii?

Ion Teodor Palade: Din matematică sau din artă nu se poate evada. Rămâi acolo, pentru că tu știi că acolo este locul tău firesc, amprenta cuantică a gândului tău, cel de toate zilele. Literatura, dincolo de a fi o lume firavă, este o colecție

de imagini, în care uneori ne recunoaștem, sau am dori să ne recunoaștem.

Gabriel Enache: Cine este persoana, profesorul, prietenul care v-a(u) influențat cel mai mult pe parcursul, pe drumul formării?

Ion Teodor Palade: Aici rămâne un gol, pentru că nu-mi amintesc să fi existat un model, atât de prețios încât să-l transform în idol, în icoană, sau, în sfârșit, a visurilor mele, cel mai adesea... ademenitoare.

Gabriel Enache: Munca de profesor, de educator, vă ține trează atenția pentru activități intelectuale sau vă pune piedici, vă încetinește?

Ion Teodor Palade: Activitatea unui profesor este o formă de exprimare intelectuală în relație cu lumea în care el se mișcă, efectiv, ca Profesor. Restul... e tăcere! (Sau, poate, farmecul delicat al școlii!).

Gabriel Enache: Cele mai mari satisfacții din activitatea dumneavoastră de profesor care sunt?

Ion Teodor Palade: Care sunt cele mai mari satisfacții? Evident că sunt micile momente fulgurante, când simt clar și fără dubiu că o idee a mea a ajuns în câmpul conștient al elevului... înainte ca eu să o rostesc.

Gabriel Enache: Cât har, câtă dorință, câtă plăcere în lumea matematicii pentru un matematician?

Ion Teodor Palade: Pare un truism... Nu există har, dorință sau plăcere. Matematica nu le conține ca noțiuni, nici măcar derivate. Un matematician s-a format pentru că a acceptat, zi de zi și... zi de zi, matematica în viața lui... E simplu!

Gabriel Enache: Calea/drumul dumneavoastră în/către aceste lumi: matematică, literatură, au fost obositoare sau sunt cu adevărat experiențele care v-au împlinit și care v-au desăvârșit?

Ion Teodor Palade: Nimic nu te poate împlini sau, și mai prețios, nu te poate desăvârși. Totul se transpune unei ordini relative, în care cei de departe îi privesc pe cei de aproape cu un soi de indulgență naturală.

Gabriel Enache: Cine este Ion Teodor Palade atunci când se vede (se lasă văzut) singur în fața unei oglinzi care îi reflectă viața și trăirile ei?

Ion Teodor Palade: Când îmi citesc numele..., mă simt traversat de tot mai mici și, de departe (iar!) molateci păianjeni, istoviți de mătăsuri, singulari..., în diminețile uscate, atunci când oglinda se întoarce, precis, spre elipsa lunulelor lui Saturn, acele rupturi argintate, din prea duioasele pete solare.

Climate literare

FEMEIE

Domnica Vărzaru

De n-ai fi fost, noi n-am fi existat.

Pământul în zadar s-ar fi rotit

Să facă zi și noapte ne-ncetat

Când nimeni și nimic n-ar fi iubit.

Daca nu ești, minuni nu mai există.

Temutele absențe pe negândite vin

Nimic din cei frumos nu mai insistă

Să umple viața oricărui destin

Iar de n-ai fi, nimic n-ar exista.

Tu ești izvor de om și de priceperi

Femeie, primăvara albastră

Îți dăruim recunoștința noastră.

DE 8 MARTIE

Colectivul Redacțional al revistei **Climate literare** urează tuturor colaboratoarelor și cititoarelor noastre cu ocazia zilei de 8 Martie cele mai sincere urări de sănătate, împliniri și prosperitate, alături de o primăvară infinită în minte și în suflet
„LA MULȚI ANI”

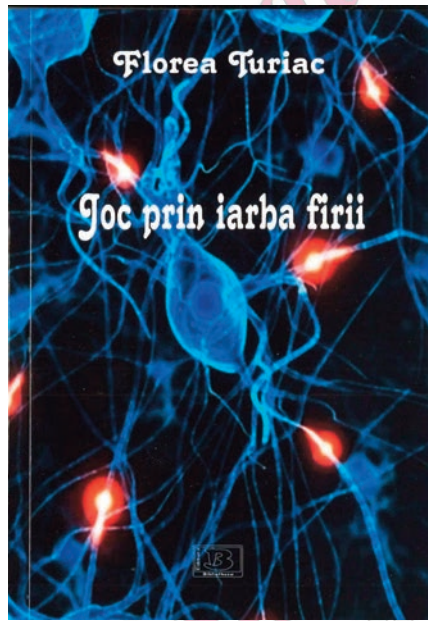
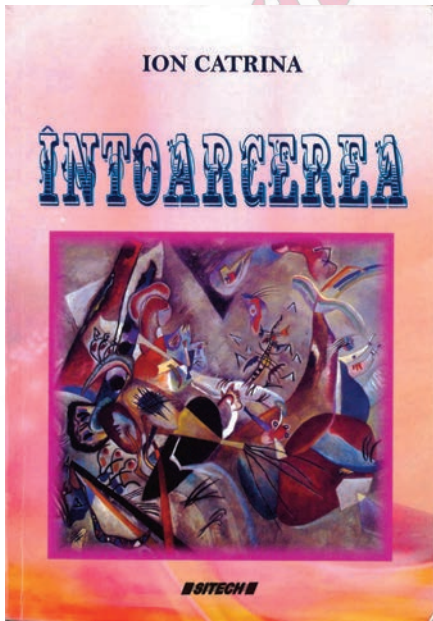
**ANTOLOGIE
„CLIMATE LITERARE”
10 ani de viață, 100 de
numere, 100 de autori**

În luna mai a anului de grație 2007, s-a purces la fondarea revistei „Climate literare” care va aniversa, în curând, 10 ani de existență și 100 de apariții. Astfel Colegiul Director al publicației intenționează să tipărească și o Antologie ce va cuprinde 100 de autori, din cei 460 ale căror lucrări au fost publicate în revistă, de-a lungul timpului.

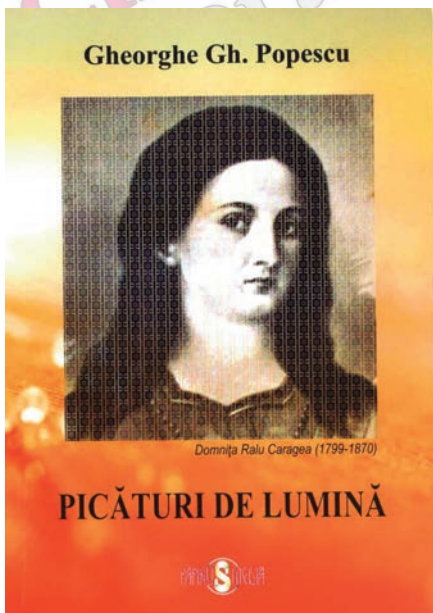
În acest sens rugăm, pentru început, pe toți cei care au colaborat cu revista, (poeti, prozatori, esești, critici literari, etc.) și doresc să fie incluși în această antologie, să ne transmită un acord de principiu, pentru a putea demara conceperea lucrării.

Așteptăm urgent răspunsul dumneavoastră, pentru a vă transmite detaliile tehnice de participare.

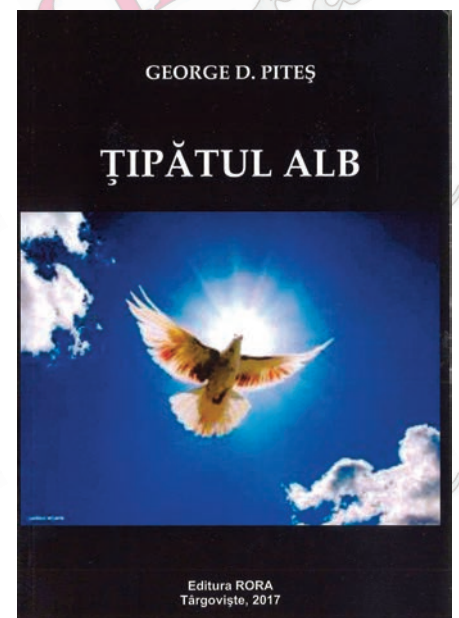
Cărți noi în biblioteca revistei *Climate literare*

Carmen Georgeta Popescu

**Amintiri
din clepsidră**

Cogito

„Dacă Dumnezeu ar pedepsi orice rău făcut, n-ar mai rămâne pe pământ ființă vie”

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;

web site: <http://climate.literare.ro>